Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 294 (16517) | 1983 оной декабриин 24, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

ҮНДЭР ...ЭБЖЭЛТЫН ...РШОНДО

...арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй ...зарлаха тухай мэдээсэлые, hунгалтада бэлэд... тэрэнние үнгэргэлгэтэй холбоотой партийна ...нуудай зорилгонууд тухай партиин Центральна ...тогтоолые манай ороной ажалшад үндэр эдэб... ...гтан абаба.

...засагай дээдын зургаанай hунгалта манай орон... ...олитическэ удха шанартай үйлэ хэрэг, социа... ...ратиин саашадаа хүгжэлтын толотомо гэршэ бо... ...алтай.

...най арбадахи зарлалай Верховно Соведэй hун... ...оhоор табан жэл шахуу саг үнгэрбэ. Энэ үе ...ада нилээд ехэ хубилалтанууд болоо. Совет ...иин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, арбан ...бан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын түлөө бүхы ...а элсүүлнэ. КПСС-эй Центральна Комитедэй ...ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пле... ...табиhан тодорхой зорилгонууд бэелүүлэгдэжэ ...овет Социалис Республиканууудай байгуулагда... ...эн ойн баяр түүхымнай толотомо хуудаhан ...эн зүб, Ленинэй заагаан замаар урагшаа даб... ...емнай батадхан гэршэлээ hэн.

...ымнай ажалшад табан жэлэй түрүүшын гур... ...түсэбүүдые, абаhан социалис уялгануудаа ...түлөө оролдожо байна. Байгша оной арбан ...туршада промышленна предприятинууд про... ...дбэрилхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэ... ...н дүүргээ. Ороной Эдеэ хоолой программые ...хэрэгтэ таряашаднай горитой хубитаяа оруу... ...э 102 мянган тонно ороохо таряан худалдаг... ...э, совхозууд малай тэжээлээр, тарилгын үрэ... ...данхай. Гүрэндэ нёдондоной хэмжээнhээ ехэ ...үндэгэн, ноохон худалдагдаа. Олонхи ажахы... ...дэ газар таряалангай, мал ажалай продукци ...гурбан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэhэн ...Байгал-Амарай түмэр замай барилгашад түсэ... ...гдаhан болзорhоо урид түмэр харгын рельс... ...тын районой Таксимо hуурин хүрэтэр табиба, ...э түрүүшын поездые угталгын баярай hайн... ...ь. Ингэжэ республикымнай ажалшан бүхэн ...дүрбэдэхи жэлые, СССР-эй Верховно Сове... ...ые нэрэтэй хүндэтэйгөөр угтахаар зоригжон...

...рын удха шанартай энэ ехэ үйлэ хэрэг пар... ...изацинуудай, совет органуудай болон арадай ...дай ажал ябуулгын үргэн дэлисые, ашаг ...дахин гэршэлэн харуулха.

...үүдтэ hунгалтада бэлэдхэлгын халуун хаhа ...hунгалтын комиссинуудай бүридэлдэ олоной ...тэй, хүн зоной этигэл найдал харюулдаг ...туршалагдана. Хаа-хаанагүй агитпунктнууд, ...клубууд үүдээ үргэноор сэлижэ, хүн зоной ...алэй, ойлгууламжын хүдэлмэри эхилбэ. hүү... ...элэй туршада коллектив бүхэндэ, район, рес... ...оор болоhон хубилалтанууд тухай, Эхэ оро... ...ин баян дэлгэр, хүсэ шадалтай болохын тү... ...бүхы совет арадай эсэшэ сусашагүйгөөр ...айhан тухай эли тодоор хөөрэжэ, хүн зонние ...шэнэ амжалтануудта зоригжуулха шухала. ...ажабайдалай улам hайжаржа байhан тухай, ...дэймнай урагшатай ябажа байhан тухай тоо ...ойлгууламжын хүдэлмэрие бүришье hо... ...болгохол. Хүн бүхэнэй эрхэнүүдые лаб хан... ...эй Конституци, бодото совет демократи ту... ...эс хөөрэлдөөнүүд hунгалтын урдахи суглаа... ...лганууд дээрэ болохо байна. Зарим... ...юрын ажабайдалда обёорогдодоггүй, ...болоhон зүйлнүүдэй гүнзэгы үндэhэн ...элэн тайлбарилха, буржуазна номнолшодой ...үнэй эрхэнүүд тухай худал хуурмаг шашал... ...лишэлэн харуулха зорилго табигдана.

...оллективүүдтэ гү, али хүн зоной ажаhуудаг ...ууламжын хүдэлмэри ябуулгада эдэбхитэй ...унистнуудые, хүтэлбэрилэгшэдые, хүндэтэ ...е хабаадуулха, олоной дунда ойлгууламжын ...буулхаhаа гадна хүн хүнтэй хөөрэлдэхэ, бү... ...удтань тодорхой тобшо харюу үгэхэ, туhа ...тэй.

...участогуудта байгуулагдаhан агитпунктнууд ...шадай клубуудые политическэ ажал ябуул... ...үб болгохо, уран гоёор, гүнзэгы удхатайгаар ...олоннитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүү... ...шухала. Имэ аятай зохид оршон байдалда ...лекци шагнахаяа, хөөрэлдөөнүүдтэ хабаада... ...нуудта тодорхой харюу абахаяа hунгагшад ...й байха ха юм.

...й арад зомнай СССР-эй Верховно Соведэй ...кандидадуудаар эрхимэй эрхим түлөөлэг... ...з. Тэдэнэй намтар, ажал хэрэг, ниитэ ажал ...йнь агитаторнууд болон бусад үзэл суртал... ...дта хөөрэжэ үгэхэ, тэдэнэй түлөө дуугаа ...алха юм. Депутадуудта кандидадуудтай уул... ...рэ хүн бүхэнэй ажал хүдэлмэри тухай, жу... ...бхижүүлгэ, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэ... ...хөөрэлдөөн болохо, имагтал энэл ушарта ...алай болон ниитын эдэбхи үүсхэл улам ба... ...ха юм.

...hунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэриин гол шу... ...нь гэхэдэ, ажал хүдэлмэридөө амжалта туй... ...жэлэй hүүлшын үдэрнүүдтэ үндэр бүтээсэ... ...жэ, түсэб уялгануудайнгаа гүйсэд дүүргэл... ...шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ эршэтэ ...абиха болонобди.

...жалшад малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үн... ...шэмыень дээшэлүүлхэ, түл абалгада эр... ...дэхэ шухала зорилгонуудтай.

...наймаанай, ажаhуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ ...ёлой болон хүн зоной элүүр энхые сахил... ...бан зургаанууд мүн лэ өөрынгөө уялгануу... ...й дүүргэхэ зэргэтэй.

...рбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй ...бэлэдхэл, тэрэнние үнгэргэлгэ партийна ор... ...ай, нютагай Соведүүдэй ниитын эмхинүү... ...үлгын тон харюусалгатай шалгалта болохо ...имэhээ түрүүшын үдэрнүүдhээ хүсэ шадалаа ...рилжа, партиин Центральна Комитедэй тог... ...н дүүрэнээр бэелүүлгэдэ коммунист, ажал... ...а бүхэн хубитаяа оруулха аргатай.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй hунгалта үнгэргэхэ Центральна hунгуулиин комиссиин бүридэлые баталха тухай

«СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 25-дахи ба 26-дахи статьянуудай үндэhөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиум **ингэжэ тогтообо:**

Ниитын эмхинүүдэй ба ажалша коллективүүдэй эдэ түлөөлэгшэдhөө бүридүүлэн, СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй hунгалта үнгэргэхэ Центральна hунгуулиин комиссие баталха:

Центральна hунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ

Марков Георгий Мокеевич, уран зохёолшо, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь — СССР-эй Уран зохёолшодой холбооноо.

Центральна hунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлогшо

Бирюкова Александра Павловна, ВЦСПС-эй секретарь, — СССР-эй Профессиональна союзуудhаа.

Центральна hунгуулиин комиссиин секретарь

Лигачев Егор Кузьмич, КПСС-эй ЦК-гай эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таhагые даагша — соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзhаа.

Центральна комиссиин гэшүүд

Акматов Таштанбек, ахалагша хонишон — Киргизэй ССР-эй Иссык-Кульска областиин Тонско районой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудhаа.

Багиров Октай Алисатарович, фрезеровщигуудай бригадир.— Кишлинскэ машина бүтээлгын заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай коллективhээ, Азербайджанай ССР-эй Баку хото.

Басов Николай Геннадьевич, академик, СССР-эй Наукануудай академиин П. Н. Лебедевэй нэрэмжэтэ Физическэ институдай директор, «Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ — «Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмhөө.

Бревнов Герман Сергеевич, заводой директор — Горьковско механическа заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай коллективhээ.

Волкова Флорида Кадыровна, аппаратчица — Казанска «Органическа синтез» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай коллективhээ, Татарай АССР.

Газибеков Арсланбек, Таджигай республиканска эд хэрэглэлгын бүлгэмүүдэй холбооной правлениин түрүүлэгшэ — Таджигай республиканска эд хэрэглэлгын бүлгэмүүдэй холбооноо.

Дариенко Доминикия Тимофеевна, артистка — Гүрэнэй А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ хүгжэмтэ-драмын академическэ театрай зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдэлмэришэдэй ба алба хаагшадай коллективhээ, Молдавиин ССР-эй Кишинев хото.

Дементьева Раиса Федоровна, КПСС-эй Московско горкомой хоёрдохи секретарь — Московско городской партийна организациhаа.

Джанибеков Владимир Александрович, СССР-эй летчик-космонавт, — Космонавтнуудые hурган бэлдэлгын Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ түбэй хүдэлмэрилэгшэдэй коллективhээ.

Епишев Алексей Алексеевич, Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин начальник — Арми, Авиаци ба Флодто туhалха Бүхэсоюзна hайн дуранай Бүлгэмhөө (СССР-эй ДОСААФ).

Желтов Алексей Сергеевич, Дайнай ветерануудай совет комитедэй түрүүлэгшэ — Дайнай ветерануудай совет комитедhээ.

Клецков Леонид Герасимович, Белоруссиин Компартиин Гродненско обкомой нэгэдэхи секретарь — Гродненско областной партийна организациhаа.

Кузмаускас Константинас-Ромуальдас Пятрович, судна хабсаргагша — Литвагай ССР-эй Клайпеда хотын судна бүтээлгын «Балтия» заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективhээ.

Лашакова Наталья Александровна, тугалшан — Алтайн хизаарай Поспелихинскэ районой Мамонтовай нэрэмжэтэ совхозой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективhээ.

Макаров Николай Дмитриевич, тракторист — Ставрополиин хизаарай Благодарненска районой «Родина» колхозой колхознигуудhаа.

Мишин Виктор Максимович, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь — Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзhаа.

Мкртчян Луиза Оганесовна, Ереван хотын 129-дэхи hургуулиин багша — Армениин ССР-эй гэгээрэлэй, дээдэ hургуулиин ба научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзhаа.

Мосашвили Теймураз Ильич, Грузиин профсоюзуудай республиканска соведэй түрүүлэгшэ — Грузиин ССР-эй Профессиональна союзуудhаа.

Мурадова Байрамгуль, участково врач — Туркмениин ССР-эй Ашхабад хотын 7-дохи поликлиникын хүдэлмэрилэгшэдэй коллективhээ.

Пименов Евгений Кузьмич, нефть болон газ олзоборилгын оператор — «Сургутнефтегаз» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй нефть болон газ олзоборилдог «Федоровскнефть» управлениин хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективhээ, Тюменскэ область.

Риккен Ильме Акселевна, hү hаалиин комплексын бригадир — Эстониин ССР-эй Раквереска районой «Вяйке-Маарья» колхозой колхознигуудhаа.

Рукмане Марите Карловна, Латвиин ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Латвиин Залуушуулай Ленинскэ Коммунис Союзhаа.

Рустамова Холбуви, хлопок ургуулагшадай бригадын бригадир — Узбегэй ССР-эй Джизакска областиин Пахтакорско районой Ульяновай нэрэмжэтэ совхозой хүдэлмэришэдэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективhээ.

Соловьев Юрий Филиппович, КПСС-эй Ленинградска горкомой нэгэдэхи секретарь — Ленинградай городской партийна организациhаа.

Титаренко Алексей Антонович, Украиныи Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь — Украиныи республиканска партийна организациhаа.

Шукурбеков Боранбек, Госплемкаракульзаводой директор — Казахай ССР-эй Чимкентскэ областиин Бугунска районой «Задарьинский» гэжэ Госплемкаракуль заводой хүдэлмэришэдэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективhээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. АНДРОПОВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль, 1983 оной декабриин 22.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДЭЙ hУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ hУНГУУЛИИН КОМИССИДА РСФСР-hээ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЫЕ ДЭБЖҮҮЛГЭ

СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин комиссиин бүридэлдэ РСФСР-hээ түлөөлэгшэдые дэбжүүлгэ декабриин 21-дэ үргэлжэлүүлэгдэhэн байна.

Буряадай оперо болон балледэй академическэ театрай коллектив РСФСР-эй арадай артистка О. Ш. Коротковае комиссиин бүридэлдэ түлөөлэгшөөрөө нэрлэбэ.

«Стекловолокно» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэн партийнабэшэ Р. Г. Клюшкина комиссида дэбжүүлэгдээ. Владимирска областиин Гусь-Хрустальный хотодохи энэ предприятиин коллектив имэ шиидхэбэри абаhан байна.

Арми, Авиаци ба Флодто туhаламжа үзүүлхэ Бүхэсоюзна hайн дуранай бүлгэмэй Центральна Комитедэй президиумэй заседани дээрэ ЦК-гай ДОСААФ-ай түрүүлэгшэ Советскэ Союзай Герой флодой адмирал Г. М. Егоров комиссиин бүридэлдэ дэбжүүлэгдээ.

Машина бүтээлгын ба прибор бүтээлгын хүдэлмэришэдэй профессиональна союзhаа энэ профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ Л. Я. Рыбаков hунгуулиин комиссиин бүридэлдэ оруулагдаба.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Цитологиин ба генетикын институдай ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ партийнабэшэ Е. С. Беляева комиссиин бүридэлдэ дэбжүүлэгдэбэ. Институдай коллективэй суглаан дээрэ энээн тухай шиидхэбэри абтаhан байгаа.

Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзай үмэнэhөө ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Л. Н. Швецова hунгуулиин комиссида дэбжүүлэгдээ.

С. Орджоникидзиин нэрэмжэтэ Уралмашзаводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай коллективэй суглаан болоожо. Тэрээндэ хабаадагшад сугтаа хүдэлдэг нүхэрөө — токарь партийнабэшэ А. М. Царегородцевые hунгуулиин комиссиин бүридэлдэ түлөөлэгшөөрөө нэрлэhэн байна.

• • •

СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй Национальностинуудай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин комиссиин бүридэлдэ РСФСР-hээ түлөөлэгшэдые дэбжүүлгэ декабриин 22-то дүүрэhэн байгаа.

«Тулачермет» гэжэ научно-үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэдэй, научна ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай суглаан дээрэ агломератчик, Социалис Ажалай Герой И. М. Борисов hунгуулиин комиссида дэбжүүлэгдээ.

Башкирай АССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозой үнеэдые машинаар hаадаг мастер Ф. С. Галлямова hунгуулиин комиссиин бүридэлдэ оруулагдаба. Энэ колхозой суглаан дээрэ имэ шиидхэбэри абтаhан байна.

Ростовско областиин Шахтинска пумаажан бүдэй комбинадай коллектив түс предприятиин директор А. Я. Игнатовае hунгуулиин комиссиин бүридэлдэ түлөөлэгшөөрөө нэрлэбэ.

Липецкэ областной 2-дохи больницын врач-педиатр, РСФСР-эй габьяата врач партийнабэшэ К. Ф. Тезикова медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Липецкэ городской эмхиhээ комиссиин бүридэлдэ дэбжүүлэгдээ.

(ТАСС).

ЭРХИМҮҮДЭЭ НЭРЛЭНЭ

СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин окружной комиссиин бүридэлдэ ажалша коллективууд эрхим түлөөлэгшэдөө нэрлэнэ.

ВСЖД-гэй Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай районно организациhаа түс отделениин начальник Владимир Николаевич Вовк, отделениин больницын коллективhээ медицинскэ сестра ВЛКСМ-эй гэшүүн Дулма-Сурун Лубсанобаевна Балданова гэгшэд окружной комиссиин бүридэлдэ дэбжүүлэгдэбэ.

Тэрэшэлэн Улаан-Үдын авиационно заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадhаа заводой инженер-технолог, ВЛКСМ-эй гэшүүн Ольга Николаевна Иванютина, Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллективhээ окружной hунгуулиин комиссиин бүридэлдэ заводой токарь, ВЛКСМ-эй гэшүүн Сергей Ринчинович Тулуев,

Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдhээ колхозой ахамад экономист Игорь Владимирович Олзоев,

Баргажанай совхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадhаа совхозой адуушан Сергей Павлович Степанцов,

Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдhээ колхозой ахамад зоотехник Махмут Хасмулович Зарипов,

Кабанскын районой Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинадай коллективhээ слесарь Александр Демидович Балтаков,

Комсомолой Улаан-Үдын городской организациhаа Улаан-Үдын горкомой секретарь Зинаида Афанасьевна Будагаева

Оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй Захааминай филиалай коллективhээ ВЛКСМ-эй гэшүүн, оёдолшон Татьяна Николаевна Викулина,

Хяагтын районой «Пограничный» совхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадhаа совхозой ахалагша хонишон ВЛКСМ-эй гэшүүн Валерий Норбоевич Балданов гэгшэдые окружной hунгуулиин комиссинуудта дэбжүүлбэ.

Республикымнай бусад районуудта СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай, Союзай Соведүүдтэ hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин окружной комиссиин бүридэлдэ ажалай түрүүшүүл дэбжүүлэгдэжэ үргэлжэлhөөр.

СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй Союзай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ Улаан-Үдын 360-дахи hунгуулиин окружной комиссиин бүридэлдэ түлөөлэгшэеэ дэбжүүлхэ тушаа асуудалаар Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай коллективэй хамтын суглаан нэхэлгын үйлэдбэриин цех соо декабриин 22-то болобо. Тэрэнние цехэй профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Р. В. Полонова нээжэ, КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь Р. П. Сафоновто үгэ үгэбэ.

Р. П. Сафонов СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта үнгэргэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриин политическэ онсо оршон байдалда бэелүүлэгдэжэ байhыень тэмдэглэбэ. Мүнөө арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол жэл түгэсэхээ байна. Энэ табан жэлнай шиидхэхы

ТҮРҮҮ ХҮДЭЛМЭРИШЭН ЭТИГЭЛДЭ ХҮРТЭБЭ

хаhадаа орохонь. Үндэр бүтээсэтэйгээр, оролдосотойгоор ажаллаха хэрэгтэй гээд тэрэ үгөө түгэсхэбэ.

Удаань бэлэдхэлэй отделениин технолог Т. П. Яковлева үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ Улаан-Үдын 360-дахи hунгуулиин окружной комиссиин бүридэлдэ түрүү хүдэлмэришэн комсомолой гэшүүн Мария Михайловна Сазоновае комбинадай коллективhээ дэбжүүлхые дурадхаhан, намтарайнь зарим талануудта тогтоhон байна.

hүүлээрнь түрүү ээрэгшэ Галина Цыренова, нэхэлгын үйлэдбэриин начальник А. И. Вильдяйкин гэгшэд М. М. Сазоновае бидэнэр hайн мэдэхэбди, энэ нүхэрнай коллективэй этигэл найдабарие харюулха гээд элирхэйлбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ Улаан-Үдын 360-дахи hунгуулиин окружной комиссиин бүридэлдэ комбинадай коллективhээ М. М. Сазоновае дэбжүүлхэ гэhэн шиидхэбэри суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаба.

Д-Р. ДАМБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. М. Сазонова ажал дээрээ.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ШАГНАЛ

Барилгын талаар габьяатай байhанайнь түлөө «Нижнеангарсктрансстрой» трестын ахамад инженер Александр Павлович **Романовта**, ГлавБАМстройн «ЗапБАМстроймеханизация» трестые эрхилэгшэ Василий Владимирович **Евтушенкодэ**, «Мостострой-9» трестын 53-дахи мостоотрядай хабсаргагшадай бригадир Степанас Винцас **Стонкуста**, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 597-дохи поездын начальник Бронислав Захарович **Заволынинта**, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 597-дохи поездын модо унагаагша Бато Шагдурович **Доржиевта**, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 670-дахи поездын модошо дархашуулай бригадир Леонид Антонович **Горденкодэ** **Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

• • •

Республикын транспортые хүгжөөхэ талаар габьяатай байhанайнь түлөө «Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын автомобилиин жолоошон Георгий Павлович **Шишмарёвто**, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын саг зуурын ашаглалгын отделениин тепловозой машинист Александр Владимирович **Янкинда Буряадай АССР-эй транспортын габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

• • •

Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогай барилгын техническэ хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар габьяатай байhанайнь түлөө ГлавБАМстройн конструкторско-технологическа тусхай бюрогой таhагай Хойто-Байгалай ахамад инженер Анатолий Александрович **Ли Буряадай АССР-эй габьяата инженер** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

• • •

Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой талаар габьяатай байhанайнь түлөө «Нижнеангарсктрансстрой» трестын УРС-ай 12-дохи тоннельнэ отрядай хүдэлмэришэдые хангалгын таhагай тогоошон, Евдокия Калистратовна **Корниенкодэ Буряадай АССР-эй эдеэ хоолой худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

• • •

Партийна, совет органуудта, хэблэлэй органуудта удаан саг соо аша үрэтэйгөөр ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, «Буряад үнэн» газетын таhагые даагша Цырен Сыреторович **Субановые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

• • •

Таксимо станци хүрэтэр түмэр замай гол харгые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ туйлаhан амжалтануудайнь түлөө «Мостострой-9» трестын 52-дохи мостоотрядай бульдозерой машинист Павел Андреевич **Голубовые**, «ЗапБАМстроймеханизация» трестын оньhожоруулагдамал 138-дахи колонныи автомобилиин жолоошон Евгений Филиппович **Никитинние**, «БАМтрансвзрывпром» трестын 88-дахи спецуправлениин үрэмдэгшэ Иннокентий Андреевич **Скоковые**, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын монтер Ярослав Дмитриевич **Огородничугые**, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 97-дохи мостоотрядай хабсаргагша Павел Харитонович **Фёдоровые**, «ЗапБАМстроймеханизация» трестын оньhожоруулагдамал 136-дахи колонныи автомобилиин жолоошон Иван Николаевич **Шестаковые**, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 694-дэхи поездын токарь Анатолий Иванович **Стрельниковые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

БАМ

«УРДАМНАЙ —ТАКСИМО!»

...Ондо ондоо ажалша коллективүүдһээ ерэһэн хүтэлбэрилэгшэд түсэб уялгануудайнгаа хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай богонёор аад, тобшохоноор хойно хойноһоо элидхэнэ. Энэ хадаа мехколоннонуудай, барилга-хабсаралгын поезднуудай, хүүргэ баригшадай отрядуудай түлөөлэгшэд Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогтахи Окусикан—Муякан—Таксимо станцинуудай хоорондохи зайда барилга эрхилхэ штабай заседани дээрэ сугларанхай, ноябрь һарын даабаринуудые дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээд, эдэ үдэрнүүдтэ бэелүүлхэ зорилгонуудаа элирүүлжэ байна.

Штабай заседани декабриин 8-да Таксимо хотодо «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 670-дахи барилга-хабсаралгын поездын «Һоргагинец» гэжэ Соёлой ордон соо болобо. Штабай заседание партиин Северобайкальска горкомой нэгэдэхи секретарь Л. И. Табалаев нээгээд, түмэр замай барилга улам урагшатай ябажа, 730-дахи километртэ Муя мүрэн дээгүүр татагдаһан мантан томо хүүргэ дээгүүр республикымнай Баунтын районой ерэжэ, Витим мүрэн тээшэ дабшахань гээд мэдүүлбэ. БАМ-ай барилгашадай эстафетые хүндэтэй дээрэ хүлеэн абажа, саашань Шэтын областиин газар дээрэ ажаллажа байгаа барилгашадта дамжуулхын түлөө бүхы хэмжээ абажа байнабди гээд штабта сугларагшад мэдүүлнэ...

СССР-эй Транспортна барилгын министерствын ГлавБАМстройн начальнигай орлогшо Л. К. Нестерчук үгэ хэлэхэдээ, Шэтын областиин Чара гэжэ станциһаа Буряадай участок дээрэ табигдаһан түмэр зам хүрэтэр 265 километр зай үлэбэ гээд хэлэбэ. Байгал-Амарай түмэр замаар үргэлжэдэнь поезднуудые ябуулха зорилго ерэхэ 1984 ондо бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. БАМ-ай барилгашадай хүсэл эрмэлзэлые партии, Совет правительство үндэрөөр сэгнэнэ. Энэ анхарал оролдолгодонь харюу болгон, богонихон болзор соо бамайхид асари ехэ ажал хээ, гоё һайхан, үргэн ехэ хүүргэнүүд табигдажа, түмэр замай далан татагдажа, удаашьегүй түмэр рельснүүдээр барилгын ашаан улам саашадаа зөөгдэнэ гэжэ ГлавБАМстройн түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. Хүүргэнүүдые табигшадай 53-дахи, 52-дохи, 45-дахи отрядууд һайн дүнгүүдые түйлаа, харгын далан-да шорой адхажа, ябталха, жэгдэлхэ, сорго, хоолойнуудые табиха ажалые «ЗапБАМстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 138-дахи, 4-дэхи, 135-дахи, 136-дахи колоннонууд саг болзортонь хэжэ шалгарһан байха юм. 581-дэхи СМП-гэй мэдээжэ бригадир, партиин Буряадай обкомой гэшүүн, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Александр Бондариин бригада тэрэ үдэр 724-дэхи километртэ рельснүүдые табяа. Таксимо хүрэтэр 17 километр үлөөд байба. Штабай заседанида хабаадагшад саг болзортоо Таксимо хүрэхэ, зориһоноо түйлаха гэжэ хэлсэбэд.

Түрүүшээр бодожо элидхэгшэдэй дунда 22-дохи мехколонныи начальник Г. М. Брынцев: трассые зубшаһан, шорой абаха карьер хүрэтэр харгынуудаа заһабарилнабди, манай участогта түмэр замай рельснүүдые табилга һаатуулагдахагүй байха.

135 мехколонныи 4-дэхи участогай хүтэлбэрилэгшэ П. Г. Новгородцев: 730-дахи хүүргын хоёр талада далан хэжэ дүүргэбэбди. Түмэр зам зубшаһан харгыгаа саг соонь заһабарилжа дүүргэхэбди. Улаан-Макит — Муя участогта түмэр харгын рельс табихада ямаршье һаад тохёолдохогүй.

131-дэхи мехколонныи начальнигай орлогшо Н. В. Кухаренко: 734—738 километртэ —2,5 километр зайда мүнөөдэршье рельс табихаар, үшөө 1 километр мүнөө үдэшэ болотор бэлэн болохо. Зарим газарта шорой абаха гэхэдэш, мүнхэ мүльһэн дайралдажа, һаад тойбо татана, тиигэбэшье декабриин 15 болотор дүүргэхэмнай лабтай. Хэрбээ бидэндэ манай «ЗапБАМстроймеханизациин» трестын хүтэлбэрилэгшэд грейдер, бульдозернуудые нэмэжэ үгэбэлнь, бүришье һаа шамдуу хүдэлхэ арга олдохо һэн...

Энэ гүйлтадань харюу болгон, хүршэ мехколонноһоо техникээр туһалха гэһэн асуудал тэрэ дороо шиидхэгдэбэ.

136-дахи мехколонныи түлөөлэгшэ: манай участогта 22 мянган куббметр шорой адхахань үлөө, декабриин 20-до түмэр замай рельснүүдые өөрынгөө участок дээрэ үгтэхэбди, бидэнэй гэмээр һаад болохогүй.

Тэдэнэй удаа хүүргэ барягшад мүн лэ тобшо тэдыгээр тохёолдоһон ушар байдалаа элидхэбэ.

41-дэхи отряд: манай 730-дахи километртэхи хүүргэ бэлэн болонхой.

54-дэхи отряд: 740-дэхи километрэй хүүргэ декабриин 18-да бэлэн байха.

— Түмэр замай Таксимо хүрэхэдэ, барилгын материалнуудые, рельс, шпалануудые болон бусадшье ашаа зөөхэ арга олдохо, энээнэй ашаар түмэр замай барилгые түргэдхэхэ арга бии. Тиигэбэшье шамдуу яаралтай ажалаа хэнэбди гээд, шанар тухай яашье мартажа болохогүй бшуу,— гээд ГлавБАМстройн начальнигай орлогшо И. С. Яковец шанга эрилтэ табиба.

Штабай заседани дээрэ «ЗапБАМстроймеханизация» трестые эрхилэгшын орлогшо М. Ф. Николенко механизаторнуудай зорилгонууд тухай тодорхойгоор элидхэбэ. Ерэхэ жэлэй майн 30-да трестын механизаторнууд түмэр харгын далан, элдэб янзын сорго хоолойнуудые табижа, Витим хүрөөд, саашадаа Барилгашадай үдэртэ (августын 14-дэ) Шэтын областиин Куанда гэжэ станци хүрэхэ зорилготойбди, энэ богонихон сагта 13 миллион кубометр шорой «үргэхэ» түсэбтэйбди гэжэ тэрэ хөөрэбэ, тиихэдэ ямар үдэр хэдыдэхи километр хүрэхөөр түсэблэжэ байһанаа хөөрэбэ. Энэ харюусалгатай даабаряа бэелүүлхэ хэрэгтэнь «БАМтрансвзрывпромой» тэһэлэгшэд һаад хүргэнгүй туһалха бэзэ гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлхэ юм. Нүхэр М. Ф. Николенкын гүйлтада харюу үгэхэдөө, «БАМтрансвзрывпром» нэгэдэлэй түлөөлэгшэ Р. А. Фазылов мүн лэ харюусалгата түсэб тухайгаа тоо, баримтануудые дурдан хөөрэбэ.

Түмэр замай урагшаа дабшаха бүри олон тоото барилгашадай эрилтэ хангаха, тэдэнние һайн шанартай, халуун эдеэ хоолоор таһалдуулхагүй, ушар тиимэһээ зарим һуурин нютагуудта столовонуудые үргэдхэхэ, худалдагдаха товар саг соонь асараха шухала гээд УРС-ын начальник Г. К. Скрябиков хөөрэнэ. Эдэшье асуудалнууд түргэн шиидхэгдэхээр хараалагдаба.

Штабай заседани дээрэ үгэ хэлэгшэдые шагнажа байхадаа, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын, «БАМтоннельстрой» барилгын управлениин, хүүргэ баригшадай, түмэр замай далан хэдэг трестын болон бусад олон коллективүүдэй хоорондоо тон нягта, нүхэр ёһоной холбоотойгоор хүдэлдэг, нүхэдэйнгөө амжалтада баясадаг, гэзгэлдэ ороходонь туһалхаар бэлэн байдагынь эли тодор мэдэрэгдэнэ. Эгээ үндэр эрилтэтэйгээр бэе бэедээ хандахатайгаа хамта нүхэдэйнгөө арга шадалыень мэдэржэ, нэгэ гол зорилгоёо шиидхэхэ гэһэн эрмэлзэлынь бүгэдэндэ этигэл найдал, хүсэ шадал нэмээнэ ха юм.

Урдань заримдаа гээгдэлдэ орожо, урагшаа дабшалтые һаатуулхашье ушар үзэгдэдэг байһан һаа, мүнөө нэгэ жэгдэр ажалаа бүтээжэ, Буряад оронойнмнай хойто хоёр районуудай табяад зуу гаран модон зайда зурыха түмэр зам саг болзорһоонь урид табижа дүүргэхэ гэжэ штаб дээрэ хэлсэбэд.

Штабай заседани дээрэ ноябрь һарада социалис мүрысөөндэ эрхим дүнгүүдые түйлаһан коллективүүдтэ— хүүргэ баридаг 45-дахи, 53-дахи, 97-дохи отрядуудта, оньһожоруулагдамал 136-дахи, 138-дахи колоннонуудта, барилга-хабсаралгын 597-дохи поездо партиин Северобайкальска горкомой баяраай бэшэгүүд барюулагдаа. Эндэ мүн баһа Блонский, Шахов, Колесников, Бондарь, Носков, Сергиенко, Бритиков болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригаданууд үндэр шагналнуудта хүртэбэ.

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын парткомой секретарь Р. П. Мухаров, тус трестын нэгэдэмэл профсоюзна комитедэй түрүүлэгшэ Р. Н. Козлов гэгшэд 670-дахи, 581-дэхи СМП-нүүдэй, хүүргэ баридаг 52-дохи, 53-дахи отрядуудай коллективүүдтэ Хүндэлэлэй грамотануудые болон мүнгэн шангуудые барюулаа, 19 хүндэ «мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые түргэн саг соо согсоложо, түрүүшүүлые урмашуулһаниинь шэнэ амжалтын эхин болохонь лабтай.

Энээгээр штабай заседани дүүрэжэ, «Таксимодо уулзахабди!» гээд, бамайхид зориг дүүрэн, коллективүүдтээ тараба. БАМ-ай баатар барилгашадай хэлэһэн үгэдөө хүрэхэнь найдамтай. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө заатагүй хүрэдэг һайн һайхан заншалтай юм!

Р. БАИРОВ.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАТ ХӨӨРЭНЭ

НАЙДАМТАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ХАНГАХА

Зүүн Сибирь, Алас Дурна хизаарта эгээн хүсэтэ Гусиноозёрско ГРЭС Буряад оронойн омогорхол болонхой. Тиимэһээ республикын 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ манай станциин коллектив социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, арадай ажахыда хэрэгтэй электрын элшэ хүсэ ехээр үйлэдбэрилхэ гэжэ оролдоһон байна. Жэлэй эхинһээ хойшо станциие ашагладаг албан бүхэн оньһон түхеэрэлгэнүүдээ найдамтайгаар хүдэлгэхэ зорилго урдаа табяа һэн. «60 жэлэй ойдо—габшагай ажалай 60 вахта!» гэһэн мүрысөөндэ ГРЭС-эй цех, бригада, халаан бүхэн хабаадаһан габьятай. Тиигэжэ эдэ коллективүүд ажалдаа ехэ амжалтануудые түйлаһан байна.

Жэл ерэхэ бүри станци электрын элшэ хүсэ ехээр үйлэдбэрилдэг болоно. Тусхайлбал, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ орходоо удаадахи ондо 3 миллион гаран киловатт-часаар ехэ элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэһэн юм. Тиихэдэ ажалай бүтээсэ 14,8 процентээр дээшэлһэн байна. Иимэ амжалта түйлахадаа, станциин коллектив үшөө хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа хаража үзөөд, мүнөө жэл улам ехэ элшэ хүсэ арадай ажахыда дамжуулха гэжэ шиидээ бэлэй. ГРЭС дээрэ тодхогдонхой оньһон бүхы түхеэрэлгэнүүдэй ашаглалтын коэффициентые 5 процент дээшэлүүлхэ зорилгоёо мүнөө амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнабди. Энергоблогуудай хүдэлмэриин гуримые нарижуулан һайжаруулһанай ашаар, түсэбөөр хараалагдаһан заһабарилгын болзорые хорооожо, шанарыень дээшэлүүлһэнэй ашаар байгша жэлдэ нёдондонойхиһоо 300 миллион киловатт-час элшэ хүсэ ехээр үйлэдбэрилхэбди. Жэлэй түсэб энергетигүүдэй һайндэртэ бэелүүлһэн тухайгаа мэдүүлнэбди.

Манай цех станциин найдамтай хүдэлмэрие хангаха угаа шухала участок юм. Автоматикын болон дулааниие тодорхойлон хэмжэдэг приборнуудай цех гээшэ. ГРЭС-эй ашаглалта имагтал манай цехэй коллективэй харюусалгата хүдэлмэриһөө ехэтэ дулдыдадаг юм. Тобшолон хэлэхэдэ, оньһон орёо түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлгэгдэжэ байхада бидэнэр, автомашиныи электро-слесарьнууд, турбинануудай «һудалай сохидолые» ажаглан аҥхаржа байха зон гээшэбди. Һэргылэмжын харууһалалга болон заһабарилгые тон нариинаар, найдамтайгаар бэелүүлхэдэ, энергоблок бүхэн аша үрэтэйгөөр хүдэлгэгдэнэ. Тиимэһээ манай цехтэ нэн түрүүн нарин мэргэжэлтэй, харюусалгаяа гүйсэд мэдэрдэг, журамтай хүнүүд хүдэлдэг. Эрид шанга эрилтын оршон байдалда, нүхэд ёһоной туһаламжын болон шүүмжэлэлгын ашаар найдамтай кадрнуудые һурган хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдонобди. Энэ хэрэгтэ манай цехэй коммунистнууд ехэ нүлөө үзүүлдэг юм. Би цехэй партийна организациин секретарь байһан тула имагтал һурган хүмүүжүүлгын хэрэгые эгээн шухала дээрэ тооложо, бүхы хэмжээнүүдые энэ асуудалда шэглүүлхэ гэжэ оролдоноб.

Станци ашаглаха хүдэлмэрие саашадань оньһожоруулха хэрэгтэ һүүлэй үедэ ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. Энэ талаар зарим тэды хубилалтанууд болоһон байна. Оньһон түхеэрэлгэнүүдые нарижуулһанай ашаар байгша жэлдэ гараар хэгдэдэг хүдэлмэриин хубиие 2 процентээр доошолуулхаһаа гадна, хүдэлмэришэн бүхэнэй ашаглалгын зоные үргэдхэһэн байнабди. Эндэ манай цехэй мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд хубитаяа ехээр оруулжа шадаа. Ухаалаг зохёогшод болон уралан нарижуулагшадай дурадхалнууд үйлэдбэридэ һаадгүй нэбтэрүүлэгдэдэг гээшэ. Жэшээлхэдэ, мүнөө жэл уралан нарижуулагшадай дурадхалнууд 100 мянган түхэриг аша үрэ үгэһэн байна.

Түлишын болон электрын элшэ хүсэ алмаха хэрэгтэ манай автоматикын цех хубитаяа оруулха гэжэ эрмэлзэдэг. Приборнуудые тодорхой наринаар хүдэлгэжэ, технологическа гуримые нарижуулһанай ашаар мүнөө жэл 20 мянган тонно условно түлишэ алмагдаһан, түсэбһөө гадуур 10 миллион киловатт-час элшэ хүсэн үйлэгдэһэн байна.

Хамтын подрядай г... хүдэлхэ алхамууд ... байна. Тиихэдэ бриг... шүүн бүхэнэй хар... дээшэлжэ, амжалта... бүришье ехэ болохо...

Мүнөө үедэ ула... дын байдал шахард... мэһээ Эхэ оронойн... шадал бэхижүүлгэд... таяа оруулхын тула... хүсэл оролдолгоёо ... жэ, улам һайнаар ... гэжэ оролдонобди.

И. ФУНЦ...
Гусиноозёрско ГР... электро-сл...

О. МАРИЕВА...

Республикын залуу механизаторнуудай зүблөөн һаяхан Улаан-Үдэдэ боложо үнгэрбэ. Энэ зүблөөндэ колхоз, совхозуудһаа ерэһэн 50 механизатор хабаадалсажа, өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые хэлэһэн, ажал хэрэг тухайгаа хөөрэжэ үгэһэн байха юм.

Тус зүблөөе ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Л. Р. Бартунаев нээхэдээ, республикын ажахынуудай залуу механизаторнуудай энэ жэлдэ оруулһан хубитые, тэдэнэй ажал хэрэгүүдыень үндэрөөр сэгнэжэ, саашанхи зорилгонуудыень хараалһан байна. Һүүлээрнь ВЛКСМ-эй обкомой хоёрдохи секретарь И. Л. Федотов элидхэл хээ.

ЗАЛУУ МЕХАНИЗАТОР —ЕРЭЭДҮЙН ХАЛААН

— Оронойнгоо эдеэ хоолой программые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар республикын таряашад байгша ондо амжалта түгэс хүдэлжэ гараа. Орооһо тарианай, хартаабхын баян ургаса хуряагдаа, ниитын адууһа малда элбэг хүрэхэ силос, сенаж, витаминтай ногоонои гурил бэлэдхэгдээ. Энэ жэлдэ хаа хаанагүй һолоомон ехээр нөөсэлэгдэһэн байна. Республикамнай гүрэндэ 75 мянган тонно таряа худалдаха һаа, бүхыдөө 102 мянган тонно орооһо таряа, 53 мянган тонно хартаабха тушаагаа. Энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ адууһа мал 70,2 процент тэжээлээр хангагдаа гэхэ гү, али үбэлэй һаранuудта мяхан, һүн болон бусад продуктнууд элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилэгдэхэ аргатай оолоо гэжэ нүхэр Федотов элидхэлэйнгээ эхиндэ тэмдэглээ.

Саашань тэрэ залуу механизаторнуудай хабарай тарилгын, ургаса харууһалалгын, намарай таряа хуряалгын үенүүдтэ хэһэн ажалаинь дүнгүүд дээрэ тогтоо. Республика дотор бүхыдөө 6 мянган залуушуул таряан ажалда хүдэлнэ. Энэнь бүхы механизаторнуудай 42,5 процент болодог байна.

ВЛКСМ-эй обком хабарай тарилгын үедэ залуу механизаторнуудай дунда, комсомол-залуушуулай коллективүүдэй хоорондо социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэн байха юм. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд 3 шата болгогдон согсологдоо. Түрүүшын шата—хабарай тарилга, хоёрдохинь — уѳнэ тэжээл бэлэдхэлгэ, һүүлшынхинь — ургаса хуряалга болоно. Энэ мүрысөөнэй гурбан шатадань Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой комсомол-залуушуулай хоёрдохи бригада (хүтэлбэрилэгшэнь В. Н. Багулов, комсоргнь Николай Еремеев) эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Иигэжэ тус коллектив урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлжэ шадаһан байна. Тусхайлбал, тэдэнэр гектар бүриһөө 20 центнер шэниисэ, 16 центнер обёос, 15 центнер ешмээн абажа, түсэбөө холо үлүүлбэ.

Мүн социалис мүрысөөндэ Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Хяагтын, Кабанскын, Улаан-Үдын, Хориин районуудай залуу механизаторнууд хам оролсоод, үндэр дүнгүүдые туйлаа. Бүхыдөө энэ мүрысөөндэ комсомолой 120 организаци, тракторна 60 бригада, 5 мянга шахуу трактористнууд, комбайнернууд, жолоошод хабаадалсаһан байна.

Түрүүшын этапай дүнгөөр Бэшүүрэй районой комсомолой организаци илаһанда тоологдоо, удаадахи һууринуудта Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй районуудай комсомолой организацинууд гараа. Комсомол-залуушуулай коллективүүдэй дундаһаа Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой хоёрдохи бригада, Баргажанай районой Уланай колхозой бригада, Хяагтын совхозой тракторна бригада түрүүлһэн байна.

Тэжээл бэлэдхэлгээр Кабанскын районой комсомолой организаци илаһанда тоологдоо. Улаан-Үдын, Хяагтын комсомолой организацинууд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Хяагтын районой «Заря» колхозой Александр Бухольцевай даадаг звено, Загарайн районой «Талецкий» совхозой И. В. Кравченкын хүтэлбэрилдэг коллектив, Хориин районой Үдын совхозһоо Ц. М. Лхасарановай ударидадаг звено һайнаар хүдэлжэ гараа.

Ургаса хуряалгын үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Мухар-Шэбэрэй районой комсомолой организаци илаһан байна, удаадахи һууринуудые Улаан-Үдын, Кабанскын районуудай комсомолой организацинууд эзэлээ.

Энэ харюусалгатай хаһада үүсхэл гаргаһан Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» колхозой Ахмат Махмудович Бикмулинай даадаг комсомол-залуушуулай бригада 2506 гектар тарялангай гектар бүриһөө 33,7 центнер орооһо абажа, социалис уялгаяа холо үлүүлээ. Энэл бригадын гэшүүн залуу комбайнернуудай дундаһаа республикын чемпион болоһон Анвар Хайрулин 14 мянган центнер таряа сохиһон байна. Иимэ түрүүшүүл нилээд олон. Улаан-Үдын районой Оронгын совхозһоо Сергей Доржиев, Хурамхаанай районой Һахалиин совхозһоо Михаил Буруев, Яруунын районой «Юбилейный» совхозһоо Валерий Харитонов, Зэдын районой «60 лет Октября» колхозһоо Гомбо Доржиев гэгшэд 5700—7170 центнер орооһо таряа хуряажа, социалис мүрысөөнэй манлайда гараа. Мүн лэ автомашинын жолоошод энэ харюусалгатай хаһада эршэтэйгээр ажаллаһан байна. Эдэнэрэй дундаһаа Зэдын районой «Мир» колхозой жолоошон Владимир Сухарев, Загарайн районой «Талецкий» совхозой шофер Николай Старковский гэгшэд даабаряа 180—200 процент бэелүүлжэ шадаа гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Саашань нүхэр Федотов хамтын подрядай гуримаар хүдэлхэ тушаа тодорхойгоор тогтоо. Мүнөө таряан ажалда комсомол-залуушуулай 61 бригада хүдэлнэ. Тэрэнэйнь 46-ниинь энэ түрүү онол аргаар ажалладаг болонхой. Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой залуу коммунист Владимир Багуловай даадаг бригада хамтын подрядай гуримаар хүдэлхэдөө тогтууритай ургаса хуряана.

Мүнөө залуу механизаторнуудай урда ехэ зорилго табигданхай. Үбэлэй һарануудта техникэ, машинаяа һайнаар заһабарилха, ерэхэ жэлэй ургасада бата найдамтай үндэһэ һуури табиха гээшэ эдэнэрэй мүнөөдэрэй нангин хэрэг болоно гэжэ тэрэ элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлээ.

— Манай ажахы байгша ондо газар тарялангай продукци үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха талаар яһала амжалта туйлаа. Тусхайлбал, гектар бүриһөө дунда зэргээр 28,9 центнер орооһон абтаа гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 12 центнер таряан ехээр хуряагдаа. Гүрэн түрэдөө 40 мянган центнер һайн шанартай орооһо тушаагаабди,— гээд Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» колхозой механизатор Владимир Варфоломеев элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Нютагтаа таарама газар таряалан эрхилхэ зональна гурим нэбтэрүүлэгдээ. Мүнөө паар үргэдхэхэ эрилтын табигдаад байхада, энээндэ онсо анхарал хандуулагдана. Энэ талаар манай ажахыда 57 процентнь тарялан, 22 процентнь паар эзэлнэ.

Манай тракторна бригада гектар бүриһөө 39 центнер ургаса хуряагаа. Бидэнэрэй дундаһаа Анвар Хайрулин, Алексей Чулков гэгшэд шалгарһан байна.

Энэ жэлдэ өөһэдтөө бригадна подрядай гурим нэбтэрүүлһэн тухай, тэрэнэй ашаг үрэ тухай Хяагтын районой «Дружба» колхозой механизатор Доржо Содбоев хэлээ. Ажалдаа түрүү онол арга хэрэглэһэнэй ашаар тэрэнэй хүдэлдэг тракторна бригада гектар бүриһөө 28 центнер орооһо суглуулжа, түсэбөө 2 дахин үлүүлээ. Тус бригадада 20 хүн эбтэй зэтэйгээр нэгэ бүлэ шэнгеэр хүдэлнэ. Иигэжэ тэдэнэр ажахытаяа тоосоходоо, 37 мянган түхэриг нэмэлтэ мүнгэ абажа, өөһэд хоорондоо хубааһан байна.

— Байгша оной ургаса хуряалгада комбайнда түрүүшынхеэ һуугаа һэм. Үнэн зүрхэнһөө оролдооб. Иигэжэ комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гарааб. Энэ үрэ дүн хадаа миин хүрэжэ ерээгүй. Даалгагдаһан ажалдаа эзэн ёһоор хандаһанай, журамтай һайнаар хүдэлһэнэй ашаар туйлагдаа,— гэжэ Улаан-Үдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой жолоошон Федор Зеленкин хөөрөө.

Кабанскын районой Хандалын совхозой механизатор, ВЛКСМ-эй XIX съезд... гат Николай Калашн... хэлэхэдээ, таряа хура... дэ район дотороо ... социалис мүрысөөнэй ... тодорхойгоор хэлэж... Илангаяа залуу мех... нуудай дунда мүрыс... гэнөөр дэлгэрээ. Хар... тай хаһын түрүүшын ... эхилжэ, түрүүшүүл ш... гараа. Кабанскын ... фабрикаһаа В. Крыт... гинский» совхозһоо С... гэгшэд түрүүлһэн бай... өөрөө бүхыдөө 7200 ... орооһо сохижо, мүр... рысөөнэй манлайда ... саа.

— Манай бригадын ... заторнууд эдэ үдэрн... шина, техникээ заһа... байна. Энэ хүдэлмэр... гүйсэдхэхын түлөө ор... бди, —гэжэ Бэшүүрэй ... ной XXI партсъездын ... жэтэ колхозой мех... Владимир Просвирен... лээ. Бидэ байгша о... гадна подрядай г... ажаллажа, баян ургас... жа абаабди. Би өөрө... ган центнер таряа с... түрүүшүүлэй зэргэ... һэм. Ерэхэшье жэлдэ б... мнай энэ түрүү онол... хүдэлжэ, бүри ехэ ... түйлаха байһанаа нүү... зүгһөө мэдүүлнэб.

Удаань Хурамхаанай ... Дэрээнэй совхозой ме... тор, залуушуулые һур... мүүжүүлэгшэ К. З. Д... үгэ хэлэхэдээ, өөрын... ябаһан ажал тухай ... шадта хөөржэ үгэ... үеын залуу үетэние ... лэһэн мэргэжэлдээ ... гээд һургадаг тухай...

Һүүлээрнь зүблөөнэ... мэридэ хабаадалсаһа... эй обкомой хүдөө аж... һагые даагша Б. Н. ... дэлгэрэнгы үгэ хэлэ...

Зүблөөндэ хабаадаһ... публикын бүхы мех... нуудта хандалга нэгэ... баталан абаа. Зүблө... тэ социалис мүрыс... жа гараһан Кабанс... шүүрэй, Мухар-Шэб... онуудай комсомоло... зацинуудта ВЛКСМ-эй ... зүгһөө дамжуулгын ... Хүндэлэлэй грамо... рюулагдаа. Түрүү ... торнууд Хүндэлэлэй гр... үнэтэ бэлэгүүдээр, ... ВЛКСМ-эй ЦК-гай зүг... тан хоолос», «Арбан ... табан жэлэй залуу г... гэһэн нэгэдэхи шаты... гүүдээр шагнагдаһан ...

Д. ДОНД...

ДУНДАРШАГҮЙ НАНГИН БУЛА

В. И. Ленинэй түрүүшын номуудые хэблэлгын түүхэһээ

М. Горькиин нэрэмжэтэ Республиканска научна библиотекын хоморой шухаг болон үнэтэ номуудай жасада Ленинэй «Росси дотор капитализмын хүгжэлтэ» гэһэн үндэһэн шухала зохёолой эгээл түрүүшын барламал боти хадагалагдадаг юм.

Энэ ном бүри урдахи зуун жэлдэ — 1899 оной март соо хэблэгдэһэн байна. Дурсагдаһан зохёол соогоо Ленин народнигуудые үзэл бодолой талаар бута сохижо дүүргээд, «легальна марксизм» гэдэгтэ хүсэтэйхэн добтолго хэбэ. Номой гадар хуудаһанда, авторай фамилиин табигдадаг газарта «Вл. Ильин» гэжэ уншанабди.

Владимир Ильин хадаа—Ленинэй үргэнөөр мэдээжэ болоһон псевдоним юм. Зуун габи гаран псевдонимуудые өөрынгөө зохёолнуудай доро Ленинэй табидаг байһаниинь элитэ. «Вл. Ильин» гэһэн псевдонимые Ленинтэй сугтаа тэмсэһэн нүхэдһөө гадна жандармай тагнуулшад мэдэдэг һэн. 1900 оной эхеэр, сүлэлгын һүүлээр Владимир Ильичэй харгыдаа Москва ороһониинь, «Ильин» гэжэ псевдонимаар литературада мэдээжэ болоһон марксизмын түлөөлэгшэ Ульянов Москва ерэбэ гэжэ Московско полициин начальник мэдүүлээ һэн.

«Томо промышленностьда хэрэгтэй дотоодын дэлгүүрые эмхидхэхэ үйлэ хэрэг» гэһэн нэмэлтэ гаршагтай «Росси дотор капитализмын хүгжэлтэ» гэһэн ном Россида һайн мэдээжэ болоһон Мария Ивановна Водовозовагай хэблэлээр гараа һэн.

Түрүүшын легальна марксистска хэблэл байгуулһан М. И. Водовозова, басаган фамилинь Токмакова, манай нютагай Хяагтада түрэһэн намтартай. Тэрэ үеын Хяагта Забайкалиин худалдаа наймаанай шухала түб байхын хажуугаар соёлой гуламта юм һэн. Ленинэй зохёолнуудые түрүүлэн хэблэһэн энэ эхэнэрэй түрүү үзэл бодолой бүрилдэхэ хэрэгтэ нүлөө үзүүлээ. «Экономическа этюдүүд болон статьянууд» гэһэн ленинскэ зохёолнуудай нээмэлээр хэблэгдэһэн түрүүшын суглуулбари, удаань «Росси дотор капитализмын хүгжэлтэ» мүн лэ тус хэблэлээр гараһан байна.

Энэ зохёолые хэблэһэн тухай өөрынгөө эгэшэ Анна Ильинична Ульянова-Елизаровада Владимир Ильич иигэжэ бэшээ һэн: «Номой газаа түхэлынь би ехэтэ һайшаагааб, гоёор лэ хэблэгдэнхэй».

Хоморой шухаг энэ номые манай уншагшад мүнөөшье бодотор хэрэглэдэг гээшэ.

В. И. Ленинэй «Аграрна асуудал. 1-дэхи хуби» гэһэн үшөө нэгэ хоморой ном манда бии. Байгша зуун жэлэй эхеэр Петербургда гараһан энэ ном мүн лэ «Владимир Ильич» гэһэн гар табилгатай. «Экономическа романтизмын тодорхойлолто тушаа», «1894—1895 онуудта Пермскэ губернидэ болоһон кустарна тоо бүридхэл болон кустарна промышленностиин ниитэ асуудалнууд», «Аграрна асуудал болон Марксые «шүүмжэлэгшэд» гэһэн гаршагтай Ленинэй зохёолнууд эндэ ороо.

Энэ ном юрэ бусын хуби заяатай. Тус суглуулбари В. И. Ленинэй шэлэгдэмэл зохёолнуудай «12 жэл соо» гэһэн ниитэ гаршагтай, гурбан ботиһоо бүридэхэ согсолбориин хоёрдохи ботиин нэгэдэхи хубинь болохо.

В. И. Ленинэй зохёолнуудай түрүүшын суглуулбари гаргаха гэһэн тиимэ һэдэлгэ большевик М. С. Кедровой хүтэлбэридэг Петербургын «Зерно» гэжэ хэблэл 1907 ондо хэһэн юм.

Нэгэдэхи боти соо 1895—1906 онуудай статьянууд, хоёрдохидонь— Россин экономическа хүгжэлтэ болон социалис-демокрадуудай аграрна программа тухай статьянууд, гурбадахидань — «Вперед», «Пролетарий», «Новая жизнь» газетэнүүдһээ абтаһан статьянууд ороходо ёһотой байгаа.

Иигэжэ хараалагдаһан гурбан ботиин түрүүшынхинь 1907 оной ноябрь соо Петербургда гараһан байна. Ниитэ гаршагһаа гадна «Ород марксизмын хоёр шэглэл» гэһэн нэмэлтэ гаршагтай һэн. Харин гарамсаарае нэгэдэхи ботинь хоригдожо, хуряагдаһан байгаа. Эгээл тиимэһээ цензурын нюдэ халхалхын тула «Аграрна асуудал, 1-дэхи хуби» гэһэн номдо «12 жэл соо» гэһэн ниитэ гаршагынь табигдаагүй һэн. Энэл зорилгоор—хэблэл хоёрдохи ботиёо хоёр хуби болгон хубаагаа. Нэгэдэхи хубидань—Ленинэй нээмэлээр гараһан бүхы статьянуудые, хоёрдохидонь—нюуса барлалгануудһаа абтаһан статьянуудые, мүн 1905 онһоо хойшо бэшэгдэһэн статьянуудые оруулха байгаа. Номой хоёрдохи хубиие — энэнь «Аграрна асуудал» гэһэн зохёолой үргэлжэлэлынь болоно гээшэ ааб даа— тиихэдэ гурбадахишье ботиинь цензура хориһон байна.

Хоёрдохи ботиин хоёрдохи хубинь Ленинэй «1905—1907 онуудай ородой түрүүшын революцида социал-демократиин бэелүүлхэ аграрна программа» гэһэн зохёол болохо байгаа. Харин бүхы хэһэгүүдыень полици хуряажа абаад, үгы хэбэ. Гансал хэһэг үлэһэн байгаа. Тэрээгээрнь ном дахинаа һэргээгдэн бэшэгдэжэ, 1917 ондо Февралиин революциин һүүлээр түрүүшынхеэ ниитэлэгдээ һэн.

Ленинэй үгэ, марксизм-ленинизмын үзэл бодолнууд хаана та засагай хашалта харшалалтануудые дабажа, хүдэлмэришэдэй революционно түбүүдһээ холо саагуур таража, Россин зүүн заха хизаар—Забайкали хүрэдэг байгаа. Петербург, Москвада нюуса/саар хэблэгдэһэн Ленинэй брошюранууд сүлэгдэһэн революционернууд, арадай ерээдүйн түлөө тэмсэлшэд түрмэ хаягаар дамжан, Сибирь худар асардаг һэн. Энэл замаар «Аграрна асуудал» гэһэн ном манай библиотекэдэ ороһон байгаа ёһотой.

Бүри шухаг номынь гэбэл, «Шэнэ сагай шэнжэнүүд тухай» гэһэн гаршагтай статьянуудай суглуулбари болоно. Энэ ном имагтал М. Горькиин нэрэмжэтэ библиотекэһээ бэшэ Зүүн Сибириин болон Алас-Дурнын бусад библиотекэнүүдтэ үгы юм. Тус суглуулбари 1908 ондо хэблэгдээ.

Эндэ «Вл. Ленин» гэжэ гар табилгатай Ленинэй «Профессиональна союзуудай хабаадалсахагүй ябадал» гэһэн статья ниитэлэгдээ.Энэ толилолго хадаа 1908 оной февралиин 19-дэ (мартын 3-да) бэшэгдэһэн тус хүдэлмэриин түрүүшын вариант болоно.

1907 ондо Москвада барлагдаһан «Россин социал-демократическа партиин Нэгэдүүлгын съездын протоколнууд» мүн лэ хоморой номуудай нэгэн. РСДРП-гэй IV съездэ хабаадахаяа 1906 оной апрелиин эхеэр Ленин Стокгольм мордобо. Тус съезд Швецийн социал-демокрадуудай эзэлдэг Арадай байшан соо тэрэл оной майн 10—25-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ һэн. Владимир Ильич президиумдэ һунгагдажа, ехэнхи заседанинуудые тэрэнэй түрүүлэлгэ доро үнгэрбэ. Заседанинуудые тэрэ тон шадамар бэрхээр хүтэлбэрилдэг байгаа. Эндэ аграрна программа, тэрэ үеын байдал болон пролетариадай ангиин зорилгонууд, Гүрэнэй Думада ямараар хандаха тухай гэхэ мэтэ гол асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Съезд дээрэ Ленин аграрна асуудалаар, тиихэдэ «Мүнөө үеын байдал болон пролетариадай ангиин зорилгонууд» гэһэн элидхэлнүүдые хэбэ.

В. И. Ленинэй зохёолнуудай шухаг үшөө нэгэ согсолбори тухай хэлэлтэй. «Просвещение» гэжэ журналай 1914 оной 4-дэхи номерто В. И. Ленинэй гурбан зохёол толилогдоо. «Просвещение» гэжэ нээмэл марксистска литературна-уран һайханай болон ниитэ-политическэ журнал 1911—1914 онуудта Петербургда гарадаг байгаа.

Манай библиотекэдэ хадагалагдадаг журналай дүрбэдэхи номерто В. И. ... иимэ статьянууд то... 34—47-дохи хууда... «В. Ильин» гэжэ гар ... тай, национальна ас... Ленинэй бэшэһэн го... тай статья. Гаршагын... цинуудай өөрыгөө тод... хо эрхэ тухай». Стать... дөө толилогдоогүй. «... лэлынь хсжом гарах... тэмдэгтэй.

97—99 хуудаһануудт... гэһэн үзэгүүдээр гар ... тай мэдээжэ ород ... граф Н. А. Рубакина... книг» гэһэн зохёоло... боти тухай (М., «Нау... лэл, 1913) Ленинэй ... ниитэлэгдэнхэй.

Нэгэдэхеэр, библи... библиографическа ... дые баргалгын удха ... Ленинэй хэр зэргэ ... сэгнэдэг байһые тус... лэл тодо хурсаар ... Хоёрдохёор, журнал... жэлхы статья болон ... зинүүдые, энээнһээ ... абан, нэгэ хахад хууд... рэ, олон үгэ хэрэгл... сэд дүүрэнээр, гол ... ень онсолон, бэшэ... байһание энэл ре... руулаа ха юм.

Автор болон ор... соо дурсагдаһан тэрэ...

Буряадай Уран зураашадай холбооной 50 жэлэй ой гүйсэбэ

ҮЕ САГАА ҮНЭН ЗҮБӨӨР ЗУРАГЛАХА

Байгша ондо Буряадай Уран зураашадай холбооной байгуулагдаһаар тэбхэр табин жэл үнгэрөө. «Литературна—уран һайханай эмхинүүдые шэнэдхэн хубилгаха тушаа» тогтоолые 1932 оной апрель һарада ВКП(б)-гэй ЦК-гай баталан абаһанай удаа, энэ талаар шухала удхатай хэмжээ ябуулганууд хаа хаанагүй үнгэргэгдэһэн байгаа. 1933 оной хабар Шэтэ, Верхнеудинск, Красноярск хотонуудта филиалнуудтай Зүүн-Сибириин Уран зураашадай холбоон Эрхүү хотодо байгуулагдаа һэн. Тэрэл оной август һарада Буряад-Монголой АССР-эй правительствын шиидхэбэрээр республикын Уран зураашадай холбоон бии болгогдоһон юм.

Тэрэ үедэ тус холбооной бүридэлдэ оройдоол 9 гэшүүн тоологдодог һэн. Гэбэшье эдэ зураашадай социализмын гэрэлтэ замаар дабшажа ябаһан түрэл республикаяа өөһэдынгөө бүтээлнүүдтэ үнэншэмэ зохидоор харуулхые оролдожо, эрмэлзэл түгэсөөр хүдэлһэн юм.

Республикымнай уран зураашадай иигэжэ нэгэдэһэниинь айхабтар ехэ удха шанартай байгаа. Юуб гэхэдэ, эгээл тэрэ үедэ Совет Буряадай искусство хүгжэлтынгөө ээлжээтэ, харюусалга ехэтэй шатада хүрэжэ ерээд байгаа. Хоридохи онуудай үеэр национальна уран зурагай эхи табигшад эхэнхидээ арадайнгаа революциин урда тээхи ажабайдалые зурагладаг һэн. Республикымнай түрүү үзэл бодолтой ниитын ажал ябуулагшад энээниие хүрэһөөр лэ харалдаа абаад орхёо һэн. Мэдээжэ поэт-комсомолец Мүнхэ Сарьдаг энээн тушаа хэлэхэдээ: «Социализмын хүгжэжэ байгаа үе сагай зураашан хадаа уран шадабарингаа ашаар ажабайдалай һайн һайхан шэнжэнүүдые тэмдэглэжэ, олоной дунда дэлгэрүүлдэг, ёһотой бэрхэ идеолог мүн. Гадна тэрэ шэнэ ажабайдалай, шэнэ дуунуудай түлөө тэмсэдэг агитатор байха зэргэтэй» — гэжэ Буряадайнгаа уран зураашадые тэрэ уряалаа бэлэй.

Тиигэжэ шэнээр мүндэлһэн холбооной урда шэнэ искусствын гол шухала зорилгонууд тодоор табигдаа һэн. Гушадахи онуудай зураашад эдэ зорилгонуудые бүримүһэн дэмжэжэ абахадаа, «Ильичэй лампочка», «Микрофоной урда», «Москва хэлэнэ» гэхэ мэтын һаруул һайхан шэнжэтэй зохёолнуудые бүтээһэн байха юм. Тэрэл онуудта уран зураашаднай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ зорилготойгоор зохёохы хүдэлмэриин экскурсинуудта ябажа ерэнэ. Тэдэнэр Москва, Ленинград хотонуудаар аяншалжа, түбэй музейнүүдээр ябаһан, совет искусствын суута мастернуудтай танилсаһан байна.

1940 ондо Москва хотодо үнгэргэгдэһэн Буряадай искусствын түрүүшын декада республикымнай уран зураашадай зохёохы ажалай хүгжэлтэдэ бага бэшэ нүлөө үзүүлээ һэн. Искусство шэнжэлэгшэ Б. В. Веймари, уран зурааша А. Д. Гончаров гэгшэд тэрэ үедэ Улаан-Үдэ ерэжэ, нээгдэхээ байһан выставкын экспозиционно түсэб табиха зуураа, манай уран зураашадта нилээд сэнтэй заабари зүбшэлнүүдые үгэһэн юм. Зүүн зүгэй арадуудай соёлой музейн байшанда нээгдэһэн выставкэдэ Буряадай уран зураашадай эгээл эрхим бүтээлнүүд табигдаа һэн. Жэшээлбэл, Ц. Сампиловай «Ургашан», «Талын дуран», «1920 ондо партизанууд Верхнеудинск оролго», И. Аржиковай «Бөө эмнэдэггүй, гэмтээдэг», А. Окладниковай «Декабристнууд Селенгинскдэ», Ф. Балдаевай «Шоно-Баатар» гэхэ мэтын зурагууд, тиихэдэ Р. Мэрдыгеевэй Байгалай пейзажнууд тус выставкэдэ табигдаһан байгаа. Мүн тиихэдэ Н. Ажигирова, Н. Голованов, Г. Чикотеева, О. Пепуль, Е. Неволина, М. Шестакова гэгшэдэй шэнэ үе сагые харуулһан бүтээлнүүд выставкэдэ дэлгээгдээ бэлэй.

Выставкын үнгэржэ байгаа үедэ ниислэл хотодо хэблэгдэдэг газетэ, журналнууд дотор Буряадай искусство тушаа нилээд олон материал толилогдоо һэн. Искусство шэнжэлэгшэ В. Чепель «Творчество» журналэй хуудаһанда «Хүлеэгдээгүй бэлэг абажархиһан хүндэл, выставкэдэ табигдаһан зурагуудые һайхашаан харанабди. Сэнхир долгито Байгал далай, саһан дуулгата Саян уула, ажалша бүхэриг арад зон... аяар холын Буряад республикын эдэ үзэгдэлнүүд бидэ бүгэдэндэ тон дүтөөр һанагдаадхёо...»

Буряадаймнай урашуулай Москвагай зураашадтай зохёохы нягта холбоотой болоһоной ашаар театральна шэмэглэлгын искусствада үндэр үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Түбэй газетэнүүдэй бэшэһэнэй ёһоор, Г. Кигель (декадын ахамад зурааша), Г. Павлов, Ц. Сампилов, Б. Чернутов, А. Тимин гэгшэд декадын түгэсхэлэй концертдэ амжалта туйлажа тодорһон байна. Юуб гэхэдэ, «хүшэгын нээгдэмсээр, сценын шэмэглэлэй толотомо һайхан будагуудта харагшад гансата һаргашаба... Зурагай үнгэнүүд дуулажа, наадажа, хүсэ ехэтэ симфони болон нэгэдэжэ байгаа бшуу».

Республикадамнай болоһон соёлой революциин гүнзэгы удха шанар декадын үедэ гүйсэдөөр харагдаа һэн. Залуу национальна искусствын социалис реализмын замаар эрид шиидэнгеэр дабшаһаниинь эли болоо бэлэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ бүгэдэ совет араднай фашис Германитай, удаань милитарис Японтой тэмсэлдэ хамаг хүсэ шадалаа зорюулаа. Буряадай уран зураашадай дундаһаа Э. Аюшеев, Б. Садыков, К. Сергеев, Г. Павлов, А. Тимин, Г. Москалев гэгшэд фронтдо мордожо, хатуу шанга байлдаануудта хабаадалсаһан габьяатай. Д. Тудупов Б. Аюшинов хоёр фашистнуудтай тулалдаанда баатарай үхэлөөр унаһан байгаа.

Хэды бэрхэтэй сагай байбашье һаань, уран зураашаднай зохёохы ажалаа үргэлжэлүүлээр һэн. Т. Рудь, М. Шестакова, О. Пепуль гэгшэд поэдүүдтэй сугтаа «Агитокнонуудые» гаргажа, хүн зониие баатаршалгада уряалдаг, зориг-жуулдаг байгаа. Дайнай жэлнүүдтэ республикадамнай уран зурагай музей байгуулагдажа, тэрэниие эмхидхэлсэгшэдэй нэгэн Р. Мэрдыгеев түрүүшын директорынь болоһон юм.

Дайнай һүүлээр манай зураашад, Москвагай Сибириин, Алас-Дурнын хизаарай уран бэлигтэнтэй зохёохы харилсаагаа үргэдхэнэ. Конференцинүүд, областьнууд хоорондын выставкэнүүд, харагшадтай уулзалганууд саг үргэлжэ эмхидхэгдэнэ. 1959 ондо Москва хотодо үнгэргэгдэһэн Буряадай литература болон искусствын хоёрдохи декада уран зурагай искусствын бүхы жанрнуудай, мүн зураашадай бэлиг шадабариин жэгдэ түргэнөөр хүгжэжэ байһыень эли тодоор харуулаа.

Тэдэ жэлнүүдтэ уран зурагай тусхай һургуулинуудые дүүргэһэн бэлигтэй залуу хүбүүд, басагад республикымнай зураашадай зэргэдэ нэмэн ерэжэ, уданшьегүй урдаа хараха бэлигтэнэймнай тоодо оролсоһон юм.

Жарадахи онуудаар совет искусствада, тэрэ тоодо манайшье зураашадай зохёохы ажалда геройнуудай образуудые үнэншэмэ зүбөөр, ажабайдалтай нягта холбоотойгоор харуулха гэһэн хараа шэглэл эхиеэ абаһан байгаа. Зураг бүтээлгын шэнэ онол аргануудые, өөрсэ найруулгануудые бэдэрэлгэ бүхыдөө уран зурагай искусствын хүгжэлтэдэ хүрэһөөр нүлөөлһэн байха юм.

Социализм байгуулгын түүхэтэ үе саг тухай уран зураашаднай бодомжолжо үзэхэдөө, арадайнгаа ажабайдалые үргэнөөр, гүнзэгыгөөр удхалан харуулхые оролдоно. Д-Н. Дугаровай «Совет засагай түлөө», «Түрүүшын трактор», Г. Павловай «Шэнэ ажабайдал тухай хөөрэлдөөн», С. Ринчиновэй «Буряад орондо Совет засаг тогтоолго», А. Казанскиин «Ленин ба Сүхэ-Баатар», К. Дульбеевэй «Советүүд Буряад орондо» гэһэн түүхэтэ зурагууд энээн тухай гэршэлнэ. Тиихэдэ Г. Москалевой, Г. Грищенкын, И. Налабардинай, Г. Купцовой сэрэгэй-патриотическа темэдэ зорюулагдаһан зурагууд, А. Сахаровская, Д. Пурбуев, Е. Неволина гэгшэдэй графическа бүтээлнүүд түрэл Буряадаймнай түүхын хуудаһануудтай бидэниие танилсуулна.

Байгал-Амарай түмэр замые барилгын тематика Т. Рудь, В. Архипов, Э. Аюшеев, И. Алтаев, Л. Лабок, И. Стариков гэгшэдэй зохёохы ажалда горитойхон һуури эзэлнэ. Харин уран зураашад Б. Садыков, А. Тимин, Ю. Чирков, К. Сергеев һонирхолтой дүрэ зурагуудые бүтээнэ. Тиихэдэ А. Казанскиин бүтээһэн дүрэ зурагууд, пейзажнууд нарин нягта түхэл хэлбэреэрэ онсо илгардаг байха юм. Байгал шадарай үзэсхэлэнтэ һайхан байгаали М. Оленниковэй зурагуудта харуулагдана. Мүн М. Метелкина А. Бритова хоёрой дабтагдашагүй шэнжэтэй натюрмортнууд олондо мэдээжэ болонхой.

Бага хэмжээнэй скульптурануудые урлан бүтээгшэдэй дундаһаа Э. Цыденов, Г. Васильев, А. Хомяков, Ю. Эрдынеев, Б. Энкеев, В. Уризченко, Г. Ленхобоев гэгшэдые онсолон тэмдэглэхээр. Уран зурагай искусствын жанр бүхэндэ хүдэлдэг залуу бэлигтэнэй бүтээлнүүд һүүлэй үеын выставкэнүүдтэ олоор табигдана. Тодорхойлбол, А. Цыбикова, Ч. Шенхоров, Б. Тайсаев, В. Николюк, Р. Жимбиева, В. Базаров, Т. Шантанова болон мүн гэшэ дархашуул Б. Жамбалов, Д. Эрдынеев, В. Бадмаева, Э. Манзаров, А. Чимбат, Г. Андреевский, Г. Гармаева, Г. Налханов болон бусадай бүтээлнүүд олон харагшадай дура сэдьхэлые буляадаг болонхой.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Москва, Ленинград, Баку, Ереван, Алма-Ата болон Улаан-Баатар хотонуудта үнгэргэгдэһэн харюусалга ехэтэй выставкэнүүд Буряадай уран зураашадай холбооной зохёохы ажалай амжалта түгэсөөр ябуулагдажа байһаниие эли тодоор гэршэлнэ гээшэ. Энээнһээ гадна, уран зураашаднай республикынгаа хүдөө нютагуудаар нүүдэл выставкэнүүдые зөөжэ харуулна, искусствын элдэб асуудалнуудаар һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэнэ гээд тэмдэглэлтэй.

Сибириин болон Алас-Дурна хизаарай үйлэдбэриин хүсэнүүдэй хүгжэлтэдэ Коммунис парти болон Совет правительство халуун анхаралаа хандуулжа байнхай. Республикымнай экономикын туйлагдаһан үндэр ехэ амжалтанууд уран зурагай искусствын хүгжэлтэдэшье бага бэшээр нүлөөлнэ гээшэ. Гэхэтэй хамта, республикымнай уран зураашадай урда һаяын сагта шиидхэгдэхэ ёһотой шухала асуудалнууд яһала олон байна гээд онсололтой. Совет хүнүүдые эстетическэ, үзэл сурталай талаар зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ уран зураашаднай һанаа сэдьхэлээ дууһыень зорюулха уялгатай. Энэл зорилгоор тэдэнэр мэргэжэлээ дээшэлүүлхые, бэлиг шадабаряа хурсадхахые оролдохо зэргэтэй байна ха юм.

Мүнөөнэй гайхамшагта үе сагые, совет хүнүүдэй гэрэлтэ һайхан ажабайдалые гүн гүнзэгыгөөр, үнэн зүбөөр харуулһан уран бүтээлнүүд һаяын сагта үшөө олоороо мүндэлхэ бэзэ гэжэ үнэн сэхэ сэдьхэлһээ найдана гээшэбди.

Д-Н. ДУГАРОВ,
Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай уран зурааша.

АГИТ-ПУНКТНУУДАЙ ГАЛНУУД ЯЛАРБА

...иигэжэ мэдээсэнэ:

...гаа һунгалта тухай һунгагшадтай түрүүшын хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ. Предприятиин 100 гаран коммунист ба партийнабэшэ хүдэлмэрилэгшэд һунгалтын урдахи эмхидхэлэй ба ниитэполитическэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдаба.

Шэнэ Московско проспектдэ һунгагшадай клуб хүдэлжэ эхилээ. СССР-эй Конституци тухай, хотын ерээдүй тухай тодо хурсаар хөөрэхэ гэжэ агитаторнууд оролдоно. Энэ табан жэлдэ бодхоогдохоор хараалагдаһан районуудай байшангуудай дүрсэнүүдые һунгагшадта харуулхын тула «Калининградгражданпроект» институдай архитекторнууд клубта табяа юм. Агитколлектив һунгагшадай клубай хүдэлмэриин түсэб зохёогоо. Совет демократи тухай, СССР-эй эрхэтэдэй эрхэ сүлөө тухай, СССР-эй Верховно Соведэй урдахи һунгалтаһаа хойшо совет хүнүүдэй экономическа ба социальна байдалда болоһон хубилалтанууд тухай лекцинүүд болон хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Партийна, совет, ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй, зохёохы ажалтай хүдэлмэрилэгшэдтэй һунгагшадай уулзалганууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

ОРЕЛ. Ниитэ полит-үдэртэ областиин районно түбүүдтэ, колхоз, совхозуудта ошоһон партийна ба совет хүдэлмэрилэгшэд, дээдэ һургуулинуудай мэргэжэлтэд нютагай пропагандистнуудта, агитаторнууд болон политинформаторнуудта методическа туһаламжа үзүүлһэн байгаа. Тэдэнэр һунгагшадтай уулзажа хөөрэлдөө. Нютагай агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй зүблөөнүүд үнгэргэгдөө. Социалис демократи тухай, манай орон доторхи ёһотой арадай засаг тухай, коммунис байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ Соведүүдэй улам ургажа байгаа үүргэ тухай партиин обкомой лекторнууд, «Знание» бүлгэмэй областной организациин лекторнууд, лекцинүүдые, элидхэлнүүдые уншаһан байна. Областной партийна, совет ба комсомолой организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд «түхэреэн столой» дэргэдэ уулзажа, һунгагшадай асуудалнуудта харюусаба.

(ТАСС).

БАЯРАЙ СУГЛААН

Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной анхан байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаан Ц. С Сампиловай нэрэмжэтэ музейн зал соо үсэгэлдэр болобо. Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай уран зурааша Д-Н. Д. Дугаров хуряангы үгэ хэлэжэ, суглаа нээгээ. Искусство шэнжэлдэг эрдэмэй кандидат И. И. Соктоева Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной ажал ябуулга тухай элидхэл хэбэ. Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша Т. А. Рудь үгэ хэлэжэ, ахамад үеын уран зураашадай ажал ябуулга тухай һонирхоор хөөрэбэ.

СССР-эй болон РСФСР-эй Уран зураашадай холбоонуудай правлениинүүдһээ, зохёохы ажал ябуулагшадһаа олон тоото телеграмманууд, амаршалганууд абтаһан байна. СССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин дипломуудаар хэдэн хүн шагнагдаа.

КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев тус суглаанда хабаадалсажа, хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон нүхэдтэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотануудые барюулһан, халуунаар амаршалһан байна.

...урбан хэшээл гансал наадан хайнуудаар үнэр эдэдэг. Туршалта хоёрдохи жэлээ үнгэргэгдэнэ. Иимэ үхибүүд нэгэдэхи класста һайнаар һурадаг гэжэ дүй дүршэл гэршэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: математикын хэшээл.

ТАСС-ай фотохронико.

...шье гараһан Ленинэй зохёолнуудай согсолборинуудай библиотекын жасада бии.

Жэшээнь, 18 хуудаһатай бишыхан брошюра. Гадартань—«Томск Большевигүүдэй бүлэгэй хэблэл» гэһэн тэмдэг. Досоонь, орсһон зүйлнүүдһээ тухайлхада (хэзээ гараһан тухайнь тэмдэг үгы юм), энэ брошюра Февралиин буржуазна революци болон Агуу ехэ Октябриин хоорондо, тусхайлбал, 1917 оной июниин үйлэ хэрэгүүдэй һүүлээр гараһан гэжэ тобшолмоор.

Зүүн Сибириин болон Алас-Дурнын библиотекэнүүдтэ энэ гансал хэһэг бии юм.

Иимэ хоёр гаршагтай: «Россиин социал-демократическа партиин (большевигүүдэй) манифест», мүн доронь «Ленинэй лозунгнууд тушаа». Ленинэй статья июлиин 4-нэй үйлэ хэрэгүүдэй һүүлээр орон болон парти доторой байдалые шэнжэлэлгэдэ зорюулагданхай.

1920 ондо Владивостогто «Хүдөөдэ ябуулха хүдэлмэриин талаар хэлэһэн үгэ» гэжэ нэрлэгдэһэн ном гараа. Энэнь Россин Коммунис партиин (большевигүүдэй) Алас-Дурнын хизаарай комитедэй хэблэл болоно. Хэблэгшэд номоо тодо бэшээр нэрлэнхэй. Тэрэнь «Хүдөөдэ ябуулха хүдэлмэри тухай партиин VIII съезд дээрэ 1919 оной мартын 23-да хэһэн элидхэл» гэһэн гаршагтай байгаа.

...Алас Дурнын хизаарга граждан дайнай дүлэн соробхилно. Эхэ орон — Совет Россиһаа Алас-Дурна таһаранхай. Хорото дайсадай дугташаһан эрхэ байдалда Владивостогой коммунистнууд Ленинэй үгые хүдэлмэришэд, таряашадай олониитэ руу дамжуулһан зандаа байгаа. Энэ хүшэр сагта Алас-Дурнын большевигүүд «Совет Росси» гэжэ нэрлэһэн бүлэг брошюрануудые гаргаба.

«Манай программа» гэжэ нэрэтэй, мүнөө тон хомор болоһон сериин нэгэ ном библиотекэ соо хадагалагдадаг. Гадарынь революционно улаан тугай үнгэтэй. Гаршаг доронь табан хушуун анзаһа болон балтатай хамта зураатай. Хүдэлмэришэд, таряашадай нэгэдэлые иигэжэ харуулаа.

Буряад Совет гүрэн түрын һаяхан мүндэлжэ, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар нэгэ жэл үнгэрһэн хойно, 1924 ондо, Ленинэй «Залуушуулай союзуудай зорилгонууд» гэһэн брошюра Буда Цыренжаповай оршуулгаар толилогдобо. Удаадахи жэлдэнь, мүн лэ тэрэнэй оршуулһан Ленинэй «Кооперации тухай» гэһэн статья гараба. Тэрэл, 1925 ондо, С. Мункинай оршуулгаар, Ленинэй «Хүдэлмэришэ болон таряаша эхэнэрнүүд тухай» гэһэн зохёол, 1926 ондо — буряад эрдэмтэ Гомбожап Цыбиковэй оршуулгаар вождиин «Таряашад тухай статья болон үгэнүүд» барлагдаба.

Республикын 10 жэлэй ойдо, 1933 ондо Буряадай эрдэм шэнжэлэлгын соёлой институдта В. И. Ленинэй «Коммунизмда зүүлжээ хэлбэрилгын «хүүгэдэй үбшэн», «Карл Марксын һургаалай түүхэтэ хуби заяанууд», «Карл Маркс» болон үндэһэн шухала бусад зохёолнууд ниитэлэгдээ.

Владимир Ильич өөрөө зохёолнуудые бэшэхын хажуугаар редактор, мүн хари хэлэнүүдһээ оршуулагша байһан гээшэ. Сибирьтэ сүлэгдөөд байхадаа, Англиин хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ажал ябуулагшад Сидней болон Беатриса Веббтэнэй «Англиин тредюнионизмын теори болон практика» гэһэн, тэрэ үедэ мэдээжэ байһан зохёолые оршуулһан юм. 1901 ондо Санкт-Петербургда хэблэгдэһэн энэ номой гадар хуудаһанда Владимир Ильинэй оршуулга гэжэ тэмдэг бии. Энэ оршуулгыень тэрэ үеын хэблэл үндэрөөр сэгнэһэн байна.

Ленинэй үзэл бодолнууд, тэрэнэй зохёолнууд совет хүнүүдые зоригжуулан, шэнэ туйлалтануудта уряалдаг дундаршагүй нангин булаг ха юм.

Е. ЖАРКОВА,
М. Горькиин нэрэмжэтэ библиотекын хүдэлмэрилэгшэ.

• ТАСС • АПН •
ХИЛЫН СААНАҺАА

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРИИН МЭДҮҮЛГЭ

НЬЮ-ЙОРК. Мүнөө уласхоорондын байдалай улам түгшүүрилтэй боложо байлга эб найрамдалай, тогтуууритай һайн байдалай ба хүгжэлтын түлөө хаа хаанагүй хүнүүдэй һанааень зобооно гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяр мэдүүлбэ.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн 38-дахи сессиин хүдэлмэреэ дүүргэһэнтэй дашарамдуулан үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ тэрэ үгэ хэлэхэдээ, урдань болоһон дайн байлдаанууд хэды ехэ һандаргахы хүсэтэй байгаашье һаа, хүн түрэлтэнэй амидаралда аюул тохёолдуулаагүй юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Харин мүнөө дайн байлдаан бүхы хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ, ами наһанда туйлай ехэ аюул тохёолдуулха байна.

Ядерна буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгэ гол аюул тохёолдуулна гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, ядерна буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые хизаарлаха гээшэ мүнөө эгээн шухала зорилго болоно гэжэ тэрэ хэлэбэ.

ООН-ой Уставай гол ёһонуудта үндэһэлдэг уласхоорондын харилсаанда эб найрамдал хамгаалхаһаа, амгалан байдал хангахаһаа ондоо шухала юумэн байхагүй гэжэ Х. Перес де Куэльяр мэдүүлбэ.

«ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ АША ТУҺАДА»

КОЛОМБО. «Дэлхэй дээрэ амгалан байдалай аша туһада» — гэжэ эб найрамдалые сахин хамгаалхын түлөө, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө Соведүүдэй оронойтэмсэлдэ, СССР-эй эб найрамдалта политикада зорюулагдаһан суглуулбари нэрлэгдэнэ. Энэ суглуулбари сингальска болон тамильска хэлэнүүд дээрэ эндэ хэблэгдэн гараба. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой, Совет правительствын найруулһан Советскэ Союзай эб найрамдалта үүсхэлнүүд тухай материалнууд, мүн Совет делегациин ООН-до оруулһан эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай асуудалнуудаар совет дурадхалнууд энэ ном соо оруулагдаһан байна.

ПНР-эй СЕЙМЭЙ СЕССИ

ВАРШАВА. Польшын Арадай Республикын Сеймэй ээлжээтэ сесси эндэ болобо. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский, партийна ба гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

Хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ В. П. Рубен түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегаци сессидэ хабаадалсаа.

Экономическа хубилалтануудые нэбтэрүүлгын, эрхын зарим асуудалнуудта хабаатай хуулиие депутадууд баталан абаба. Физическэ культурые хүгжөөхэ тухай правительствын хуулиин проектые мүн лэ хаража үзэһэн байна.

ФНО-гой СЪЕЗД

АЛЖИР. Национальна сүлөөрэлгын фронт гэдэг партиин (ФНО) эндэ боложо байһан V съезд дээрэ областьнууд хоорондын партийна конференцинүүдэй тоосоонууд дүүрэбэ. Мүнөө боложо байһан партийна хуралдаан социалис шэглэлэн замаар Алжирай общественые хүгжөөлгэдэ шухала шатын эхи табиха, орон дотор түрүү үзэлтэй хубилалтануудые бэелүүлхэ арга олгохо юм гээд этигэн найдажа байһанаа олохон провинцинуудай түлөөлэгшэд мэдүүлбэ.

ФНО-гой IV съездһээ хойшо үнгэрһэн үе соо Алжирай туйлаһан амжалтануудые ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд съездын трибунада гаража үгэ хэлэхэдээ, үндэрөөр сэгнэһэн байна.

ФНО гэдэг партиин Генеральна секретарь, АНДР-эй президент Ш. Бенджедидэй хэһэн тоосоото элидхэлые делегадууд баталба. Партиин шэнэ Уставые, эмхидхэлэй асуудалнуудаар тогтоолые тэдэнэр мүн лэ баталаа. АПС агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, урдын Уставтай жэшэбэл, эхин партийна организацинуудай дурадхалнуудтай зохилдуулан, шэнэ Уставта нэмэлтэ оруулагдаа.

ФНО гэдэг партиин V съездэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалгые делегадууд ехэ анхаралтайгаар шагнаба.

ДРА-гай РЕВОЛЮЦИОННО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИ

КАБУЛ. НДПА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, ДРА-гай Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ Б. Кармалиин түрүүлэлгэ доро ДРА-гай Революционно Соведэй президиумэй заседани болобо. Афганистанай энэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо правительствын хэһэн ажал ябуулга тухай ДРА-гай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. А. Кештмандын хэһэн элидхэлые зүбшэн хэлсэһэн байна. Национальна экономико ба соёлые хүгжөөлгэдэ, хүн зоной материальна эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангалгада, министерствэнүүд болон департаментнуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлгын асуудалнуудта, финансын журамые, түсэблэлтые бэхижүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаһан байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Б. Кармаль заседани дээрэ үгэ хэлэбэ. Хүдөө ажахын ба промышленна хүгжэлтын эршэ дэлисые үргэдхэхэ, газарай-уһанай реформые түгэсхэхэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, шухала хэрэгтэй эд бараагаар хүн зониие хангалтын гуримые һайжаруулха шухала гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Газарай-уһанай реформодо хабаатай хэдэ хэдэн документнүүдые ДРА-гай Революционно Соведэй президиум баталһан байна.

НАЦИОНАЛЬНА ТҮРҮҮ ҮЗЭЛТЭЙ ФРОНТЫН УРЯА

ДАМАСК. Энэ райондо эб найрамдал ба тогтууритай байдал хангаха хэрэгтэй, араб арадуудай үндэһэн ашатуһын американ захиргаанай һанааень огто зобоогоогүй байһыень Дүтын Зүүн зүгтэ Холбоото Штадуудай бэелүүлдэг ябуулганууд элирхэйлэн гэршэлбэ гэжэ Сириин национальна түрүү үзэлтэй фронтын (НПФ) бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй партинуудта, эмхинүүдтэ хандаһан уряа доро хэлэгдэнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэ США-гай сэрэгэй хамааралсалгые батадхаха, энэ районгдохи байдалые өөһэдынгөө аша туһада гуримшуулха гээшэ американ империализмын гол зорилго болоно гэжэ документ дотор хэлэгдэнэ. Вашингтон болон Тель-Авив Ливаниие өөһэдынгөө мэдэлдэ оруулхые, тэрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааралсахые һэдэнэ, энэ араб оронойбэеэ даахан ба дулдыданги бэшэ байдалые, газар дайдын бүрин бүтэн байлгые һэргээхэ талаар шэглүүлэгдэһэн ООН-ой шиидхэбэринүүдые баһамжалан доромжолно. Тэдэнэр Сиридэ эсэргүү эээрхэг түримхэй ябуулгануудые бэелүүлнэ.

ФРГ. Оронойхэдэн мянган эрхэтэд НАТО-гай эээрхэг түсэбүүдтэ эсэргүү манифестацинуудые эмхидхэнэ. Баруун Германиин ниислэл энэ манифестацинуудай түбынь болонхой. Полицинхид демонстрантнууд тээшэ уһа сасана, нохойнуудые тухирна, шиндамаар сохино, элдэб газуудые хэрэглэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: демонстрацида хабаадагшые арестовалга.

АП—ТАСС-ай фото.

ТОЛИ

АЖАЛША ХҮБҮҮН

Үльдэргын адуунай түл һайн. «Агтын эрхим Үльдэргэһөө гарадаг» — гэжэ Яруунын алишье нютагта хэлсэдэг зантай. Арадай үгэ алдуутай байдаггүй гээшэ бэзэ.

Үнгэрһэн зун республикынгаа 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан районой найр дээрэ бүхы колхоз, совхозуудһаа олон морид урилдаанда бэлдэгдэжэ жагсаа һэн.

Ута урилдаанда морид шалгаржа ерэхэдээ, нэгэдэхи, хоёрдохи һууриие Үльдэргын «Коммунизм» колхозой хоёр морид бусадһаа холо гаража, тобойн һубарилдажа ерээ. Нёдондо жэлэй найрта түрүүшынгээ хоёр һуури мүн лэ үльдэргынхид эзэлһэн юм. Һонирхон гэхэдэмнай, һүүлэй арбаад жэл соо ямаршье урилдаан, найр дээрэ Үльдэргын гүйгөөшэд урдаа бусадые оруулаагүй байба.

«Һайн морид эзэнһээ» гэжэ мүн лэ арадай үгэ байдаг гээшэ ааб даа. Ажаглан һонирхоходо Үльдэргэдэ мори һайнаар һурган унадаг, моридоо гоёодог, заһадаг ушар үни холоһоо байһан болоно. Мүнөөшье гоё зэмсэг тоноглто оруулһан, сэбэр моридоор табилдуулжа ябагшад Үльдэргын талада заал һаа харагдаха.

Т. Дубчинов, Б. Галсанов, Ж. Цыденов, Д. Цыдыпов, Д. Бальжанов, Ц-Д. Доржиев, Ц. Жамбалов болон бусад мори заһадагаараа суурхадаг ябаа. Мүнөө мориндо голгүй дуратайшуул гэхэдэ, Дамба Доржиев, Цырендондок Борбоев, Будэ-Сэди Жанчипов, Цыдендамба Доржиев болоно. Мориндо бэрхэшүүлэйнгээ дүршэл шадабари залуушуулынь халан абадаг юм байна. Бодото жэшээ болгон Үльдэргын дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Амгалан Доксонов дээрэ тогтохо хүсэлтэйб.

Энэ комсомол хүбүүн бага наһандаа унага, даага хөөршөөн һайшаадаг һэн. Эхин классуудта һуража ябахадаа гүйгөөшэнүүдые унажа шалгараа. Дээдэ класста ороһоор эмнигүүдые һургадаг болоо. Үнгэрэгшэ зун 4 эмнигые һургаһан байна. Урда жэлнүүдтэ мүн лэ тэрэ мэтэ. Нютагтаа эмнигшэ Амгалан гэлсүүлээ. Иимэ эдир залуудаа нэрэ зэргэтэй болохо гээшэ зоной хүндэ бшуу.

Амгалан хүбүүн ажалда ехэ дуратай, ажалай дүрэ түргэн ойлгодог. Номдоо оролдосотой, һайн һурадаг, амитад болон мориин тухай ном һудар уншажа, һонирходог. Ажалда дуратай, зан абаряараа һайшаагдаһан, үетэн нүхэдтөө хүндэтэй, тэдэнэйнгээ урдаа хараха нүхэрынь болоноой. Үнгэрһэн зун хониной нооһо хайшалалгада ябажа, юһэн зуу шахуу хони хайшалжа, колхозойнгоо, мүн районой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүргөөд, улаан торгон лентэ зүүжэ, үндэр нэрэ зэргын үнэмшэлгэ, грамота ажалша арюун гартаа баряа һэн. Нооһо хайшалалгаар колхозойнгоо нэгэдэхи шан — мотоциклда хүртэһэн байна.

Энэ хүбүүнэй нэрэ сууһаар хододоо урмашан һонирходог аад, тээмэндэ Үльдэргэ ошоходоо уулзахаа эжэлэнгүй гэртэнь ороо б. Амгалан гэртээ үгы, һургуулидаа байгаа. Эхэтэйнь һайса хөөрэлдэжэ баясааб. Дулмажаб эхэнь ехэ дуратайгаар үнэн зүрхэнһөө хүбүүн тухайгаа ингэжэ хөөрэбэ:

—Хүбүүмнай багаһаа ажалда шуналтай, алибаа юумэндэ гар дүйтэй юм. Үнеэгээ һаажархиха. Нарай мал абаха дуратай. Мори унаха. Эмнигые һургадаг болоо.

Урданай хуушан хазаар ногто, шүдэр задалжа хараад, тэрэнээ һажаагаад, өөрөө бүри гоёор ужа томожорхидог юм, — гээд тон уран гоёор бүтээһэн мориной хэрэгсэл асаржа харуулба. Тиихэ зуураа, «хүбүүгээ һайрхажа магтажа байна гээшэ гүб», — гээд энеэбэ.

— Иимэ хүбүү магтангүй яахабта. Амгалан хүбүүн ёһотойл мүнөө үеын залуушуулай ямар ябаха ёһотойе харуулһан, түрүү комсомол, шэнэ үеын хүн мүн гээшэл, — гэжэ эхын сэдьхэлэй баярые дэмжэбэб.

Манай мүнөө үеын залуушуул Амгалан шэнгеэр ажабайдалай һуури табиха дүүрэн арга боломжотой. Нигэжэл багаһаа эрдэм номдо һурахынгаа хажуугаар, дуратай мэргэжэлээ шэлэн олоҗо, дүршэлөө баяжуулан ябаха гээшэ ехэ намтарай эхин гээшэ ааб даа.

Амгалан хүбүүнэй залуу наһанай арюун зам ута-шье, һайханшье байна даа. Ажалда дуратайгаараа, ажалайнгаа амжалтаар суурхахаараа суурхаа. Саашадаа бүри магтуулхань дамжаггүй. Амгаланиие дэмжэхэ үетэн нүхэдынь Үльдэргэдэ олон байха. Бүри олон лэ болоҗо байг лэ!

Дайнай бүри һүүлдэ һэн. Генерал-майор И. В. Балдыновай айлшаар Үльдэргэ ерэхэдэ, «Коммунизм» колхозойхид мүнгэн эмээлтэй хатарша халтар мори бэлэг үгэжэ, жолооень барюулхадань, мориин сэрэгшээр удаан ябаһан генерал ехэ баярлажа:

— Адуун агтатнай хурдан байг!

Аша гушанартнай хурса байг! — гэжэ үреэгээ һэн. Энэ һайхан үгэ шагнажа байһан үбгэд «Үреэл болтогой!» гэлдээ һэн. Энэ ушарые залуушуул мартахагүй, омогорхон һанажа ябаха ёһотой. Хүсэл байбал хэрэг бүтэхэ бшуу.

Цокто НОМТОЕВ,
уран зохёолшо.

Дугаржап Жапхандаев

ТҮРЭҺЭН НЮТАГНИ

Гурбан алли эрид Мадага хаданууд
Голой баруун бэеэр һубарин һуудаг лэ.
Эртэ урдын загдуул модото Загдаша —
«Элдин газар!» — морин эрдэни заадагшал.
Түрэл минии тоонто нютагай горхохон
Түмэн жэлдэ Онон мүрэндөө шудхарнал.
Ород, буряад зоной эльгэндэ заагдагша
Орон дэлхэйн нэгэ хубихан — Загдашал.
Аба, эжым ногоон хабарые һануулан.
Ара бооринн сагаан хуһанууд намаална.
Алаг зүрхэн, арюун сэдьхэлэй дурасхаал —
Алад саашань абан ябахал урасхаал.
Жэгтэйл байна, нүхэд, жэшээлхын аргагүй
Жэлнүүд зэлэ татан жэнтирээд ошоош һаа,
Эгсэ үндэр Сагаан-Шулуутын оройгоор
Эдир наһам дахин эрьежэ ерэнэл.
Үргэн дэлхэйн ягаан туяагаар гэгээржэ,
Үүрэй толон шэнэ үдэрые асарлай.
Ууган буряад зон сэлеэнэй ородтой
Урда сагһаа тала болоһон түүхэтэй.
Уһа булаг, атар бэлшээри элбэгтэй,
Уулаар дүүрэн мүнхэ ногоон нарһатай,
Үбгэн абым ута наһанай буянтай —
Үршөөл нангин эхэ түрэһэн нютагни.
Энэ нэмжээ хүлхэ тарялан газарай
Эреэн добоор хони адуулаабургангаа.
Зунай үглөө, үдын халууе үрдижэ,
Залуу сараар заали хахалааб хамтынгаа.
Арбан зургаан ондо ородой сэрэгэй
Ара талын газар малталсаад ерэһэн
Абын үни намда хэлэһые мартаагүйб:
«Расей гэдэг гүрэн түрэмнай хизааргүй».
Уужам үргэн Совет Социалис оромнай
Угаа һайхан хото городоор олоншһаа,
Сэдьхэл соомни юунһээш үлүүгээр һанагдаа
Сэнхир номин сэлгеэ Загдаша нютагни.
Һэеы гэрэй ханын бооридо хохир дээр
Хүүгэн түрөөд, хүлөө шоройдон, хүн болооб.
Хүхын хонгёо хүхюун үргэлжэ донгодоон
Эхым дуунтай энэ хүрэтэр зэдэлээ.
Хада уула тэрэл урданай һуубашье,
Халюун дайда хамтын ажалаар хубилаа.
Арад зоной амар жаргалай наран дор
Аха заха нютаг Загдашам һайхан даа.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАИ ТҮҮХЭҺЭЭ

«БАЯР БАЯСХАЛАН ХҮРГЭНЭБДИ»

«Бүхы юумэеэ — фронтдо, бүхы юумэеэ — илалтада!» гэһэн партиин уряа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ совет арадай ажал ябуулгада гол шэглэлынь болоо һэн. Коммунис партиин энэ уряада ороноймнай ажалшад фронтдо туһалха гэһэн патриотическа хүдэлөөгөөр харюусажа, Буряадай хүн зон дайнай түрүүшын үдэрнүүдһээ СССР-эй бэеэ хамгаалхы хүсэеэ бэхижүүлхэдэнь туһа нэмэри оруулжа эхилээ бэлэй.

Загарайн районой ажалшадай энэ хүдэлөөндэ хабаадаһан тухай тодорхойлон хөөрэлтэй. Жэшээлхэдэ, Дабаатын сельсоведэй «Арбижал» колхозойхидой гүрэнэй мүнгэ зөөритэ лотерейдэ бэшүүлхэдэнь, оборонын жасада хубитаяа оруулхадань энэнь 50,5 мянган түхэригтэ хүрэһэн байна. Колхоз бүхы дээрээ 12 мянган түхэригэй иимэ туһаламжа үзүүлээ һэн. Комсомолка Н. Санданова 20 грамм шэгнүүртэй алтан бэһэлигээ, 1200 түхэриг, МТФ-е даагша Ш. Гатыпов алтан эд хэрэгсэлнүүдые, 2 мянган түхэриг, колхозница Намсараева — алтан ба мүнгэн гоёолтонуудые, 10 мянган түхэриг мүнгэ оборонын жасада дамжуулһан байна. Бусадшье жэшээнүүдые дурдабал олон. 12 үнеэ, 40 хони, хүдөө ажахын бусад продукци колхоз Улаан Армида дамжуулаа һэн.

«Улаан Эрхирэг» колхозой түрүүлэгшэ Дампил Санжиев 1943 оной январиин 21-дэ Москва эльгээһэн телеграмма соогоо ингэжэ мэдээсээ һэн: «Баатар зоригто Улаан Армидаа туһалхын тула совет арадай бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байхада, Буряад-Монголой АССР-эй Загарайн аймагай «Улаан—Эрхирэг» гэжэ манай колхоз гүрэндэ тушааха хүдөө ажахын бүхы продуктнуудай түсэбые гүйсэд дүүргэбэ. Энээнһээ гадна 6 мянган пүүд хартаабха ба овощ, 50 мянган түхэриг мүнгэ оборонын жасада дамжуулаабди. Орооһо тараанай 3 мянган пүүд үрэһэ бусад колхозуудта туһаламжа болохоор үгэжэ, фронтовигуудай бүлэнүүдтэ 14 гэр баряабди...»

Харюудань Верховно Главнокомандалагша Улаан Армиин зүгһөө баяр баясхалан хүргэһэн телеграмма эльгээһэн юм.

Патриот-колхозник Ферапонт Головатын үүсхэлээр самолет ба танкнуудые бүтээлгэдэ мүнгэ зөөри суглуулхаар хүдэлөөн Буряад орондо дэлгэрээ һэн. 1943 оной январь һарада бүхы республика дотор Улаан Армиин 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ танкнуудай колонные бүтээн байгуулгада мүнгэ зөөри суглуулга эхилээ бэлэй.

Дабаатын сельсоведэй хүдөө ажахын «СССР» артелиин ажалшад, 30 грамм алта, 1,5 килограмм мүнгэ, «Арбижал» колхозойхид 55 мянган түхэриг мүнгэ танкова колонно байгуулгада зорюулһан байна. Уданшьегүй бүри эдэбхижэн, 2,5 килограмм мүнгэ, 50 грамм алта нэмэлтэ болгон дамжуулаа һэн.

«Социалис Буряад-Монгол» гэһэн дайшалхы самоледуудай эскадрили бүтээн байгуулгада Загарайн районой ажалшад мүн лэ хабаадаһан байна. Госбанкын республиканска контородо энэ районой ажалшадһаа 191.820 түхэриг 1942 оной декабриин 14-дэ ороо һэн. «Арбижал» колхозой түрүүлэгшэ Бальжинима Самаганов ингэжэ мэдээсэһэн байдаг: «Социалис Бурят-Монгол» гэһэн эскадрили байгуулгада колхозн игууд 243 мянган түхэриг, хубиингаа нөөсэһөө би 70 мянган түхэриг оруулба...»

«Улаан Эрхирэг» колхозой гэшүүд 200 мянган түхэриг энээндэ зорюулаа һэн. Колхозой түрүүлэгшэ Дампил Санжиев хубиингаа 102 мянган түхэриг дамжуулхадаа, ингэжэ бэшээ бэлэй: «Ажалаараа олоһон мүнгөөрни баригдаһан дайшалхы машиные баатар зоригто хүбүүд жолоодожо, хархис дайсадые бута сохиг лэ».

«Улаан Эрхирэгэй» ажалшад суглуулһан мүнгөөрөө самолет бүтээлгэхээр авиационно заводто захил хээ һэн. Энэ самоледой бүтээгдээд, Улаан Армида дамжуулагдаһан тухай, мүн митингын болоһон тухай 1943 оной декабриин 17-до нютагай хэблэлэй хуудаһануудта бэшэгдэһэн юм. Колхозой партийна эхин организациин секретарь Базархандаев митинг дээрэ үгэ хэлэһэн, авиационно заводой коллективтэ баяр баясхалан хүргэһэн байна. «Манай колхознигуудай нөөсэ зөөрөөр бүтээгдэһэн энэ самолет дайсадые һүрдөөч хюдаг лэ!» гэжэ Базархандаев үгэеэ түгэсөө бэлэй. Харюудань летчик, майор Стрижак ингэжэ найдуулаа һэн: «Улаан-Эрхирэгэй» бэлэг-самоледоор бидэнэр, летчик-фронтовигууд фашис булимтарагшадые һамна бута сохихобди».

Улаан-Үдын госпитальнуудта аргалуулжа байһан шархатаһан сэрэгшэдые республикын ажалшад анхаралаар хүреэлһэн юм. Врачнууд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, санитарканууд шархатаһан сэрэгшэдые эмшэлжэ, ами наһыень абархын, дайшалхы жагсаалдань дахин бусаахын тула үдэр, һүниие илгадгүй оролдодог байгаа. Республикын предприятинуудай коллективүүд госпитальнуудые шефтээ абанхай һэн.

Загарайн районой ажалшад түрүүшүүлэй зэргэдэ энэ хэрэгтэ эдэбхитэй оролсоһон юм. Леспромхозуудай, Илька станциин һургуулинуудай коллективүүдэй госпитальнуудта шефскэ туһаламжа үзүүлхэ хүдэлмэриие Бойчевская, Степаненко, Вставская ба бусадшье хүтэлбэрилээ бэлэй. Тэдэнэр 1500 килограмм эдеэ хоол сэрэгшэдтэ асарһан байна.

1943 оной октябриин 15-да районой газетэдэ иимэ бэшэг толилогдоо бэлэй: «Бидэнэр, танай шефтээ абаһан госпиталиин сэрэгшэд болон офицернүүд политическэ талаар начальнигай орлогшо, ахамад лейтенант нүхэр Толсков түрүүтэй Загарайн аймагай нүхэдтэ баяр баясхалан хүргэнэбди. Гол аргалуулгымнай нэгэн гэхэдэ, эдеэ хоол болоно. Гэбэшье танай зүгһөө сэдьхэл зоригыемнай дэмжэлгэ бүришье ашатай туһатай. Саг үргэлжэ ерэжэ, һонирхолтой хөөрэлдөө, уншалгануудые эмхидхэжэ байһандатнай баяр баясхалан хүргэнэбди».

Фронт ба тыл хоёрой таһаршагүй холбоо барисаан, хүсэеэ нэгэдүүлгэ хадаа дэлхэйн хоёрдохи дайнда манай илалтын гол шухала арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн байгаа. Буряадай ажалшад партийна организациингаа хүтэлбэри доро дайн сэрэгэй хүшэр хүндэ үеые бэе дээрээ даажа гараһан, зорилгонуудыень бэелүүлһэн габьяатай.

Энээндэ Загарайн районой ажалшад өөһэдынгөө хубитые оруулһан гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала.

С. АЮШЕЕВА,
республикын гүрэнэй түбэй архивай научна хүдэлмэрилэгшэ.

Зүүн зүгэй арадуудай үзэсхэлэнтэ һайхан хатар гүйсэдхэдэг «Лотос» гэжэ арадай ансамблинихид улаан-үдынхидые һаяхана дахяад хужарлуулһан байна. Буряадай оперо болон баледэй академическэ театрай байшан соо хоёр үдэрэй туршада хатарай искусствада дуратайшуул ансамблиин шэнэлэгдэһэн программатай танилсаба. Энэдхэг, лаос, непал, вьетнам болон бусадшье үндэһэ яһатанай нахилзама һайхан хатар «Лотосой» программада харуулагдаа. Ансамблиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Дандар Бадлуевай өөрынь гүйсэдхэдэг энэдхэг классическа хатар харагшадта илангаяа һайшаагдаһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Лотос» ансамблиин хатаршад.

ШЭНЭ ЗҮЖЭГ

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ буряад драмын театрта һаяхан шэнэ зүжэг табигдаба.

Суута совет драматург Алексей Арбузовай «Эрхүү шадарай домог», «Иркутская история» гэжэ пьесээр энэ зүжэгые театрай режиссёр Владимир Кондратьев табиһан байна. Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, уран зураашан В. Бройко зүжэгые шэмэглэжэ, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ В. Пантаев хүгжэмыень найруулаа.

Зүжэгэй гол рольнуудта артистнууд С. Шарапова, Б. Цыденов, Буряадай АССР-эй габьяата артист С. Хажитов гэгшэд хабаадажа, үнэншэмэ зохидоор наадана. Валиин нүхэр басаган Ларисын ролиие Буряадай АССР-эй арадай артистка Д. Сангажапова, бригадые хүтэлбэрилэгшэ Сердюгэй ролиие Буряадай АССР-эй арадай артист Г. Бутуханов гэгшэд шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ, харагшадые хужарлуулба.

Г. БАДМАЕВА.

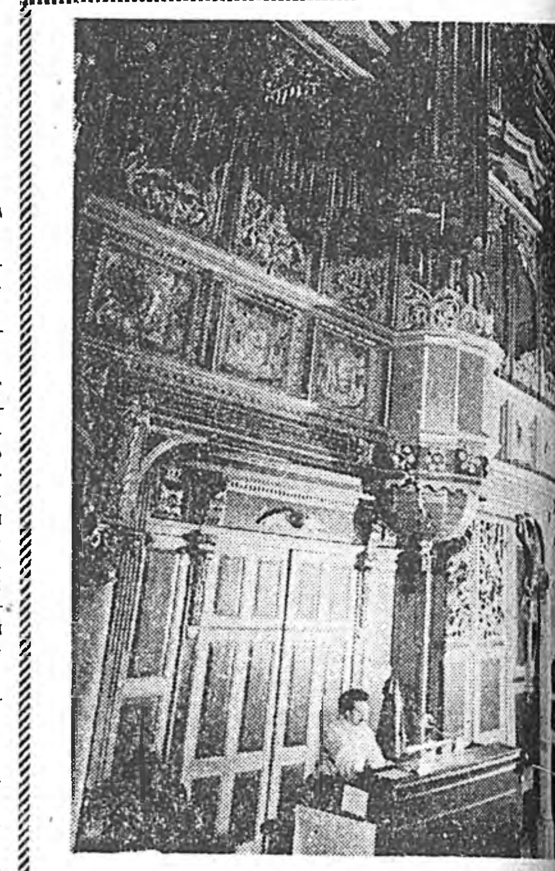

ЛАТВИИН ССР. Ригын Домско соборто органиие һэльбэн шэнэлэлгэ дүүрэбэ. Мүнөө тэрэнэй абяае зохёон тааруулха тон нарин хүдэлмэри эндэ ябуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Голландиһаа уригдаһан мэргэжэлтэ П. Винкельмайер Домско соборой органай абяае зохёон тааруулна.

ТАСС-ай фотохронико.

Будамшуу

УҺА, ТҮЛЕЭГЭЭ АСАРУУЛААГҮЙ, УРДАА ЯДАҺАН ПЕКАРНИ

Түб хотынгоо гудамжаар томоотой янзаар мадас-мадас алхалжа, алибаа дутагдал дундануудые тэмдэглэхэ һанаатай ябатарни, зүүн шэхэмни зүдэгхэнөөр ханхинашаба. Зүүн шэхэнэйм ханхинаан зүйтэйл байгаа ёһотой гэжэ, ухаангүй яаралтайгаар редакцидаа ерэхэдэм, баггүй шангахан бэшэг буугаад байба.

Хэжэнгын районой эгээл зүүн захада зуугаад жэлһээ нааша һууриһажаһан Загаһата тосхон оршодог. Эндэхи зон хадаа хэр үгһөө эбтэй эетэй ажаһуудаг, ажалша бэрхэ, анхан сагһаа хойшо таряа ургуулдаг, мал үсхэбэрилдэг түүхэтэй юм. Үнинэй ниинэ ябаагүй хүн Загаһатын совхозой түб һууриниие танихашьегүйдөө магад. Жагсаалда табиһан шэнги жэрбэгэр олон шэнэ гэрнүүдтэй үргэн үйлсэнүүдэйнь дундуур ябахада, одоошье шэдэ баясуулжа, айлайнь байра байдалай улам һайжарһые гэршэлнэ. Хүлхисөөнһөө Хүнды хүрэтэр, Хүсөөтэһөө Харгааһата хүрэтэр ябахадаа, малшадайнь амжалтаяа арьбадхажа байхадань бүришье сэдьхэлээ ханабаб. Одоол эндэмнай үнэхөөрөө бэрхэ, ажалайнгаа оншые олоһон, түрүү зэргэдэ жагсан суурхаһан хонишод, һаалишад, механизаторнууд олон даа. Хэдэн жэлдэ удаа дараалан республикынгаа яармагуудта хабаадажа, алтан, мүнгэн медальнуудаар шагнагдаһан, тобир тарган үүлтэртэ хонидынь совхозойнгоо һангые арьбадхадаг, түбэй фермын һаалишад һү нааха түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэжэ, сагаан эдеэ салгидхажа байдаг гээшэ.

Гэхэ зуура иимэ тэнюун ажабайдалтай, ажалдаа амжалтатай байтараа, юун болоод бүхы айл аймагаараа гомдолоо мэдүүлһэн бэшэг бэшэбэ гээшэб гэжэ агтынгаа жолоое залан, Чисаана гол оодэ шэглүүлһэн ушараа айладхаа һаамни ямар гээшэб?

...Сагаан бурзан дэгэлээ нэмэрһэн үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн жабарай шэхэ, хамарыемни шэм-шэмхэн шэмхэжэ эхилһэн үедэ тосхоной гол үйлсөөр зүүлжэ ябабаб. Хажуугаарни гараһан хүнүүд ехэл яаралтай, урилдааһан тооной нэгэл газар руу шуумайса харайлдана. Энэ ямар юумэеэ харахала яараһан зон гээшэб гэжэ бишье хойноһоонь тэгүүлбэб. Арай ёохон наймаанай түб руу дүтэлжэ ерэхэдэмни, зуугаад алхамай газарта унжыһан ута гэгшын оошор тогтошонхой, гээгдэһэн заримашуул ерэжэл байба: Трактор, машинанууд хүүелдэнэ, эмээлтэйшье, шаргада хүлләэһэншье морид шүргэ хорёодо һойгоотой, халуун уурал баагулна, велосипедтэ һууһан үхибүүд урагша хойшоо һүндэлдэнэд.

Хилээмэнэй магазин руу орохошье аргагүй түлхисэлдөөн, хүдэһэн дэгэлэй хүрд гэтэр тулалдаан болоно хэбэртэй. Үбгэд хүгшэд хойноногуур, шураад ороходоо бэрхэ шуран үхибүүд дундашагуур, шадалаа мэдэһэн шамбайшуул урдашагуур, бултал хилээмэндэ хүртэхэ һанаатай түрисэлдэн, гэмэр гутар гэлдэнэ.

— «Уржадэр уһа асараагүй, үсэгэлдэр түлеэниинь тайрагдаагүй байжа, пекарнимнай хоёр хоногто хүдэлөөгүй», — гэжэ нютагай буурал толгойтой үбгэн намайе танихалаараа һониниие дуулгаба. Тиигэжэ байтарни оошоролой үзүүрһээ хүбэн хүүртигтэй залуубтар хүн гэдэргээ сухариһаар гаража ерэбэ. Хүүртигээ шагталхаяа хам гэхэдэнь, нэгэшье шагтань байхагүй, бүдтэеэ таһа татуулһан гаһартань хүбэнгэй үзүүр сайбалзажа байба.

— «Ээ, шагташье шагта даа, сурбаяа эдеэлүүлхэ хилээмээ гартаа оруулбаб. Багаар бариһан байгаа юм гү, оройдоол хоёр-хоёр бухаанхаар хубаарилбал даа. Арбан үхибүүдтэй манайхи аргагүй байдалда ороод байнабди, — гэжэ һанаата болонгёор хэндэшьеб гүбэрнэ.

Үдын наранай баруулжаа уруудажа байхада, хүдөө газарай малшадтай хэдэн үгэ андалдаха һанаатай Харгааһатаар, Хадын бригадын буусаар, Хажуу булагаар айлшалжа, хабһатай мяханай дээжэдэ хүртэбэб. Шэмэтэй мяханай сэлсэгэрхэн өөхэнэй зүрхэндэм хүрэжэ, бөөгэнүүлхээ һанахадань, хилээмээр даруулха дурамни хүрэбэ. Хонишоноор үнихэнэй хүдэлдэг, Коля ахатан ехэ айгүйрхэжэ: «Хүндэтэ Будамшуу, хүлисыш даа. Хоёр модоной газарһаа хилээмэндэ ошоод, абажа шадаагүй гар хооһон бусабалби. Угайдхаһаа булаша хайраха татаһан талхашье халуун зунһаа нааша нюдэ амандаашье хараагүйбди» гэжэ дохилзон байхадань, хүн зонойнгоо тоогоор район соогоо хоёрдохи һууриида гараһан Загаһата тосхоноорхидой иимэ байдалда ороод байһыень одоошье харабаб, ойлгобоб.

Олохон хүн зон үглөөнэйнгөө хоолые хилээмэгүйхэнөөр, һула сайгаа һорожо уугаад, ажал тээшээ һалирдаг байба. Харин зарим сүлөөтэйшүүлынь үдэрэй автобуста һуугаад, арбаад модондо оршодог Хүртэйн леспромхозой столоводо ошодог. Харин тиихэдэ малай үбэлжэлгын үедэ унаһан малтайгаа абангүй хүдэлжэ байһан малшад, үндэр наһатай болоһон үбгэд, хүгшэд, үхибүүд болон бусадшье хүнүүд яаха болоно гээшэб? Энэ асуудалые наймаанай дарганар, Чисаанын сомоной Соведэй гүйсэдком болон Загаһатын совхозой хүтэлбэрилэгшэд бултадаа зүб тээшэнь шиндхэжэ, нютаг зоное хилээмээр хангалгаяа бү таһалдуулаг лэ гэжэ найдаха байнаб.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Жэлэй түгэсхэлдэ: барилганууд дээрэһээ» — мэдээсэлнүүд. Экономико тухай. «Түсэб — нэрэ хүндын хэрэг» — Л. Левченкын статья. Областной партийна конференциин делегадууд» — фотомэдээсэл. «СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ болон СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые уттуулһан материалнууд» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһан тематическа, арадай хиналтын материалнуудаар бүридхэгдэнэ.

Гурбадахи хуудаһанда. Буряадай Уран зураашадай холбооной 50 жэлэй ойдо. «Гоё һайханаар, үнэн зүбөөр» — Д-Н. Дугаровай статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботын үдэрэй галхан» — заншалта хуудаһан. Соносхолнууд болон мэдээсэлнүүд.

САГААН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэгшэг байха. Зарим нютагуудта багаханаар саһан орохо. Зүүн тээһээ секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 13—18, хойто болон баруун-урда районуудта 20—25, Байгалай урда эрьеэр 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха.

Улаан-Үдэдэ бүрхэгшэг байха, саһан балай орохогүй. Зүүн тээһээ секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 13—15 градус хүйтэн байха.

СЭНХИР ЭК...

НЭГЭДЭХИ ПРО...
Москва. 8.55 — ... программа. 9.00 ... 9.35 — Үглөөнэй ... 9.50 — «Нас у м... ро» — баримтата ... — «Спортлотогой ... раж. 10.10 — «20 ... олон серитэй ур... фильм (4-дэхи се... 11.15 — «Таанадт... 11.45 — «Шадам... 12.15— «Харгын ... хиха». 12.45 — ... нүхэр» гэһэн д... — Концерт. 14.15 ... шаха дуратайшу... да. 15.15 — ... түби дэлхэй д... «Нүхэр дуун». — ... телеконкурс. 16... жуулагдаха. 16.1... дэй шарай». 17.00 ... ное колечко» — ... фильм. 17.30 — ... шэнжэлэгшэ В. ... хөөрөөн. 18.00 — ... дай аймагта». 19... дэхи студи». 20.1... зүрхэнһөө». Бря... хүдөөгэй ажалш... га. 22.00 — «Вре... «Гранатовый бра... һайханай фильм. ... рыля Родович Мо... церт. 00.30 — Ш...
ХОЁРДОХИ ПР...
Москва. 8.55 — ... гын программа. 9.0... нэй гимнастика» ... культура эрхил... ринууд. 9.30 — П... хим дамжуулгы... конкурс. 10.30 — ... почто» — хүгж... га. 11.00 — Бар... 11.30 — Турм... дениин прогр... «Агшан зуура з... К. Вебер. «Обер... рын увертюра. 1... жэмтэ киоск». 1... гоустройство — ... ролное» —бари... 15.30 — «Хүхюу... 16.50 —«Элүүр... 17.35 — «Алт... най хани». 19.00 ... гэтэй хоккейгэй ... пионат. «Динам... басс» (Кемеро... тайм). 19.50 — ... залга.

Ре...
Р. Б. ГАР...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам редактора — 2-68-08, зам редактора — 2-62-62 отв секретарь — 2-50-52 секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34 05, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-6436, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-61, 2-57-63 информации — 2-60-91, переводов — 2-54 93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61 выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли · Улан-Удэ, ул. Ленина. Н-01744. Заказ № 294. Индекс 04...